

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Diplomová práce

**10 let existence eura ve Slovenské
republice: Příklad hodný následování?**

**10 years of the Euro in the Slovak
Republic: An example worth following?**

Linda Šlapáková

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta ekonomická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Linda ŠLAPÁKOVÁ**
Osobní číslo: **K17N0067P**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Podniková ekonomika a management**
Název tématu: **10 let existence eura ve Slovenské republice - příklad hodný následování?**
Zadávající katedra: **Katedra financí a účetnictví**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Zpracujte teoretický úvod do problematiky eurozóny.
2. Analyzujte a zhodnoťte připravenost Slovenska na vstup do eurozóny.
3. Analyzujte a zhodnoťte dopady vstupu Slovenska do eurozóny.
4. Porovnejte situaci před přijetím společné měny na Slovensku a v ČR.
5. Zpracujte závěrečné hodnocení.

Rozsah grafických prací: **neuveden**
Rozsah kvalifikační práce: **60 - 80**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- **BRŮEK, Antonín; SMRČKOVÁ, Gabriela; ZÁKLASNÍK, Martin.** *Evropská měnová integrace a Česká republika.* Praha: Velryba, 2007. ISBN 9788085860191.
- **BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ.** *Ekonomie evropské integrace.* Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247- 4568-8.
- **DĚDEK, Oldřich.** *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru.* Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-076-8.
- **LACINA, Lubor.** *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii.* Praha: C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-560-5.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Hana Kunešová, Ph.D.**
Katedra marketingu, obchodu a služeb

Datum zadání diplomové práce: **23. října 2018**
Termín odevzdání diplomové práce: **23. dubna 2019**

Doc. Ing. Michaela Krechovská, Ph.D.
děkanka

Ing. Pavlína Hejduková, Ph.D.
vedoucí katedry

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„10 let existence eura ve Slovenské republice: Příklad hodný následování?“

vypracovala samostatně, pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni, dne

.....

podpis autorky

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí diplomové práce, Ing. Haně Kunešové Ph.D., za odborné rady, cenné připomínky a veškerý čas, který mi věnovala. Poděkování patří i dalším, kteří jakýmkoli způsobem přispěli k vytvoření této diplomové práce.

OBSAH

Úvod	9
1 TEORETICKÝ ÚVOD DO MĚNOVÉ INTEGRACE.....	11
1.1 MĚNOVÁ UNIE	11
1.2 TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH OBLASTÍ.....	11
1.3 PŘÍNOSY A NÁKLADY ČLENSTVÍ V MĚNOVÉ UNII	12
2 MĚNOVÁ INTEGRACE V EUROZÓNĚ.....	16
2.1 VZNIK EUROZÓNY.....	19
2.2 PODMÍNKY ÚČASTI V EUROZÓNĚ.....	21
2.2.1 Kritérium cenové stability.....	21
2.2.2 Kritérium úrokových sazeb	21
2.2.3 Kritérium směnného kurzu	22
2.2.4 Kritérium veřejného deficitu	22
2.2.5 Kritérium veřejného dluhu	22
2.3 PAKT STABILITY A RŮSTU	22
2.4 KONVERGENCE – REÁLNÁ A NOMINÁLNÍ	23
2.5 ČLENSKÉ ZEMĚ EUROZÓNY.....	24
3 SITUACE V SR A V ČR	25
3.1 PŘÍPRAVA SR A ČR NA VSTUP DO EUROZÓNY.....	26
3.1.1 Reformy v SR.....	27
3.1.2 Reformy v ČR	29
3.1.3 Národní plán zavedení eura v SR.....	33
3.1.4 Národní plán zavedení eura v ČR.....	38
3.2 PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ V SR.....	40
3.3 PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ V ČR	43
3.3.1 Situace v roce 2008.....	43
3.3.2 Situace do roku 2019	44
3.4 ÚČAST V INSTITUCÍCH A MECHANISMECH EURA	47
3.5 SROVNÁNÍ VYBRANÝCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ V SR A ČR.....	48
3.5.1 Inflace	49
3.5.2 Výkonnost ekonomiky	50
3.5.3 Úrokové sazby	52
3.5.4 Zahraniční obchod	56
3.6 RATINGOVÉ HODNOCENÍ.....	59
3.7 SHRNUÍ	60
4 KOMENTÁŘE OSOBNOSTÍ KE VSTUPU SR A ČR DO EUROZÓNY.....	64
4.1 SHRNUÍ	69
ZÁVĚR.....	70
SEZNAM TABULEK	72
SEZNAM OBRÁZKŮ	73
SEZNAM ZKRATEK	74
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	I
ABSTRAKT.....	VIII

ÚVOD

V roce 1993 vznikly rozdělením České a Slovenské federativní republiky dva samostatné státy, kterými jsou Slovenská republika a Česká republika. Nově vzniklé země vykazují ekonomické prvky, kterými se podobají. V roce 2004 obě země zároveň učinily významný posun ve své historii, obě vstoupily do Evropské unie, čímž se zavázaly přijmout měnu euro. Aby byla země přijata do eurozóny, je nutné, aby splňovala konvergenční kritéria. V roce 2004 tato kritéria nesplňovala ani jedna ze zmíněných zemí. Slovensko využilo příležitosti stát se členem měnové unie a přijalo společnou měnu euro v prvním stanoveném termínu, kterým byl rok 2009. Na druhé straně Česko termín, kdy bude česká koruna nahrazena eurem, dosud neurčilo. Jak se Slovensko připravovalo na vstup do eurozóny, a jaké kroky udělalo Česko?

Vstup Slovenska do eurozóny dal příležitost vzniku řady otázek týkajících se dopadů tohoto významného kroku. Posoudit, jak by se slovenské ekonomice dařilo, kdyby se SR nestala členem eurozóny, není možné. S ohledem na to, že SR již přijala euro a ČR tento krok dosud neučinila, se však nabízí možnost porovnat ekonomický vývoj na Slovensku a v Česku, tedy v zemích, které jsou si ekonomicky podobné.

Cílem diplomové práce je zhodnotit připravenost Slovenska na vstup do eurozóny a ekonomické dopady přijetí Slovenska do eurozóny. Dílčím cílem je porovnat ekonomickou situaci na Slovensku před vstupem do eurozóny a po vstupu do eurozóny s ekonomickou situací v České republice ve stejném časovém období. Splnění tohoto cíle poskytne východisko k odpovědi na otázku: *Měla by se Česká republika inspirovat kroky Slovenské republiky a následovat ji ve vstupu do eurozóny?*

Text práce je uspořádán tak, aby vpravil čtenáře do problematiky významného tématu, které je na Slovensku i v Česku stále aktuální. S ohledem na skeptický postoj obyvatel Česka ke vstupu ČR do eurozóny, je vhodné zaměřit se na dopady přijetí eura na Slovensku a odvodit tak, jak by přijetí eura mohlo ovlivnit českou ekonomiku.

Diplomová práce je tvořena teoretickou a empirickou částí. **Teoretická část** obsahuje úvod do problematiky měnové integrace a dává obecnou odpověď na otázku přínosů a nákladů členství v měnové unii. V další části teoretického úvodu se text zaměřuje na eurozónu, její vznik a podmínky, které musí země splnit, aby se mohla stát jejím členem. Východiskem

pro zpracování teoretické části bylo studium odborných zdrojů českých a zahraničních autorů.

Empirická část je zaměřena na zkoumání konkrétních dopadů vstupu země do eurozóny na příkladu Slovenské republiky. Text popisuje kroky, které učinilo Slovensko před přijetím eura, zkoumá, jak bylo na tuto cestu připraveno, a zaměřuje se na zhodnocení vývoje makroekonomických ukazatelů, a to vše v porovnání se situací v České republice. Analýza je doplněna o názory osobností z praxe, s cílem ukázat čtenáři různé názory na vstup země do eurozóny. Autorka zpracovala empirickou část práce na základě dat čerpaných z odborných vědeckých článků, dokumentů publikovaných slovenskou a českou vládou, z Eurostatu, či ze slovenských a českých médií. Získané poznatky jsou shrnuty v závěru práce.

Metodika zpracování

Autorka při zpracování práce využila sekundární kvalitativní a kvantitativní data získaná studiem českých a zahraničních odborných zdrojů a data čerpaná ze slovenských a českých statistických databází a dokumentů centrálních bank těchto zemí.

Při zpracování tématu byla použita *metoda deskripce*, *metoda analýzy*, *metoda komparace* a *metoda syntézy*. Metoda deskripce byla použita pro popis měnové integrace v eurozóně. Metoda analýzy byla využita při zkoumání ekonomické situace na Slovensku a v Česku. Pomocí metody komparace autorka následně porovnála ekonomickou situaci v SR a v ČR před a po vstupu Slovenska do eurozóny. V závěrečné části výzkumu byla použita metoda syntézy ke shrnutí poznatků a vyvození závěrů.

1 TEORETICKÝ ÚVOD DO MĚNOVÉ INTEGRACE

1.1 MĚNOVÁ UNIE

Následující řádky přinesou vymezení pojmů hospodářská a měnová unie. Jednoduše lze říci, že **hospodářská unie** je mezivládní spolupráce států v oblasti hospodářských politik¹, zahrnuje aspekty společného trhu a **měnová unie** se zabývá správou společné měny a nadnárodní měnovou politikou, tedy po členských státech je vyžadována koordinace měnové a monetární politiky.

Pojem *hospodářská unie* představuje jednotný trh, společná pravidla hospodářské soutěže, jednotné koordinování hospodářských politik (Sychra, 2009).

Měnová unie představuje peněžní systém, ve kterém je měnová politika zajišťována centrální bankou členských zemí dané měnové unie nebo také „zahraniční“ centrální bankou, kterou se myslí národní banka jen jedné ze členských zemí. Znamená to tedy, že domácí centrální banky členských zemí buď neexistují, nebo jsou plně podřízeny centrální bance celé měnové unie. Členské země měnové unie přijímají měnová rozhodnutí na základě společného souhlasu. Příslušná centrální banka má pak emisní monopol na hotovostní peníze. Úspěšné fungování měnové unie je úzce spjata s podobnou ekonomickou vyspělostí členských zemí a s jednotným trhem mezi nimi. Mezi členskými zeměmi by mělo dojít ke zrušení vnitřních bariér pohybu zboží, služeb, lidí a kapitálu. Fungování měnové unie tedy není závislé na žádné „vůdčí“ zemi (Revenda, 2014).

Podle Kučerové (2006) si lze pod pojmem *měnová unie* představit nejvyšší stupeň ekonomické integrace, kdy dochází k převedení kompetencí v oblasti monetární politiky na nadnárodní instituce.

1.2 TEORIE OPTIMÁLNÍCH MĚNOVÝCH OBLASTÍ

Teorie optimálních měnových oblastí zkoumá podmínky, za kterých se může skupina zemí (alespoň dvou) vzdát národních měn a vytvořit tzv. měnovou unii. Autorem této teorie je kanadský ekonom Robert Mundell, jenž byl za svou práci oceněn v roce 1999 Nobelovou cenou za ekonomii. Podle Mundella (1961) představuje optimální měnová zóna oblast s vysokou mobilitou výrobních faktorů uvnitř oblasti a vysokou imobilitou výrobních faktorů směrem ven. Dále zde dochází ke sdílení fixního kurzu mezi jednotlivými členskými státy.

¹ Dochází ke sjednocení nejdůležitějších politik (fiskální, sociální, strukturální) členských států.

Lacina (2007) definuje jako Optimum Currency Area (OCA) skupinu zemí, ve které dochází k převisu přínosů nad náklady ve spojitosti s používáním jednotné měny. Měnový kurz je podle teorie OCA důležitým nástrojem hospodářské politiky, který umožňuje ekonomice, aby se přizpůsobila asymetrickému šoku. Z tohoto důvodu teorie zkoumá mechanismy, kterými je možné nahradit výpadek kurzového nástroje po vstupu do měnové unie (Ministerstvo financí ČR, 2019).

1.3 PŘÍNOSY A NÁKLADY ČLENSTVÍ V MĚNOVÉ UNII

Přínosy spojené se členstvím v měnové unii hledáme spíše na mikroekonomické úrovni. Mezi nejvýznamnější přínosy lze zařadit odstranění transakčních nákladů, které existují ve spojení s existencí národních měn. Druhým významným faktorem je snížení kurzového rizika, tedy nejistoty v podobě neočekávaných změn měnových kurzů. Zmíněné přínosy plynou především pro podnikatelské subjekty, jež působí na jednotném vnitřním trhu a pro obyvatele členských zemí. Obě skupiny mohou využívat výhod volného pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob.

V makroekonomické rovině bychom hledali výhody v podobě přílivu přímých zahraničních investic a růstu vzájemného obchodu, z čehož následně plyne vyšší dynamika ekonomického růstu (Lacina a kol., 2007). Přínosy lze rozdělit na přímé, které jsou vyvolány přijetím společné měny a nepřímé², které působí zpravidla v delším časovém horizontu na základě působení přímých přínosů.

Odstranění transakčních nákladů

Členstvím ve společné měnové unii jsou eliminovány transakční náklady spojené s konverzí měn v rámci měnové unie. Jedná se o náklady spojené s realizací směnných operací, a zabezpečením devizových operací.

Omezení kurzového rizika

Přijetím společné měny dochází k omezení kurzového rizika. Měnové kurzy se vyznačují nestálostí, což dopadá na všechny subjekty, které jsou zapojeny do finančních transakcí se zeměmi eurozóny. Kurzové riziko ovlivňuje firmy při mezinárodních obchodních transakcích, či běžné občany, kteří jsou ovlivňováni měnovým kurzem převážně při zahraničních cestách.

² Mezi nepřímé přínosy zavedení společné měny lze zařadit například růst zahraničního obchodu, příliv zahraničních investic a stabilizaci veřejných financí.

Snížení nákladů na obstarání kapitálu

Náklady na obstarání kapitálu jsou závislé na cenách finančních produktů. Tyto náklady jsou měřeny prostřednictvím úrokových sazeb. Centrální banka (CB) usiluje o zajištění stabilního makroekonomického prostředí díky společné měnové politice, tato politika se charakterizuje snahou udržet inflaci pod dvěma procenty. Díky nízké inflaci je centrální banka schopna udržovat klíčové úrokové sazby na nízké úrovni. Vstup do měnové unie by měl přinést nízké úrokové sazby, a tedy snadný přístup ke kapitálu.

Transparentnost cen

Stejná měna ve státech měnové unie nabízí možnost snadného srovnání cen produktů a služeb. Spotřebitel má tak možnost vybrat cenově nejdostupnější produkt, jenž je prodejcem nabízen i v jiném členském státě. K tomuto porovnání cen již nepotřebuje spotřebitel znát hodnotu měnového kurzu. Přínos by měl být spatřen i v ovlivňování konkurence na jednotném vnitřním trhu unie, který vede k vyrovnávání cen podobných produktů a služeb.

Existují také **náklady zavedení společné měny**. Jedná se o negativní dopady, které přinese zavedení společné měny. Řadí se sem ztráta autonomní měnové politiky či obava z bezprostředního růstu cenové hladiny.

Ztráta autonomní měnové politiky

Nástroje měnové a kurzové politiky, jako jsou klíčové úrokové sazby, peněžní zásoba v ekonomice, měnový kurz a podobně, používají centrální banky s cílem stabilizovat makroekonomické prostředí daného státu. Impulzem ke změně výše zmíněných nástrojů bývají neočekávané události uvnitř i mimo ekonomiku daného státu. Snížením úrokových sazeb docílí centrální banka snížení nákladů na obstarání kapitálu, což povede ke zvýšení ekonomického růstu. Devalvací měny je zase podpořena konkurenceschopnost vývozců, neboť jejich produkty jsou nyní levnější oproti konkurenčním denominovaným v jiných měnách. Pro udržení či obnovení makroekonomické stability jsou tak kurzové a měnové nástroje v krátkém časovém období významné. Po přijetí společné měny dochází k absolutní ztrátě kurzové politiky, neboť daná měna zanikne a stát je nucen akceptovat kurzovou a měnovou politiku eurozóny. V období stability toto nepředstavuje hrozbu. V období, kdy dojde k problémům na určitém trhu komodit, pak nelze očekávat, že by CB změnila měnovou politiku kvůli jednomu státu, jehož hrubý domácí produkt (HDP) by byl tvořen převážně díky dané komoditě. Tedy v případě problémů v automobilovém průmyslu

by se stát, jehož HDP je tvořeno z větší části právě z uvedeného průmyslu mohl potýkat s většími problémy než státy s menším podílem automobilového průmyslu na HDP. Tedy nelze očekávat, že kvůli jednomu státu by CB měnila měnový kurz celého systému. Přijetím společné měny by centrální banka nemohla například devalvovat národní měnu s cílem podpory vývozců, či snížit úrokové sazby, což by usnadnilo výrobcům přístup ke kapitálu. Jevu, kdy nedojde k ovlivnění unie jako celku, ale jen některých jeho částí se říká asymetrický šok. Nejvíce zasažení členové unie pak mají k dispozici pouze nástroje fiskální politiky, tedy například flexibilita mezd a cen, mobilita práce a kapitálu. Fiskální politika je však také omezena pravidly ze strany jednotné měnové unie.

Bezprostřední růst cenové hladiny

Mezi možná rizika nesoucí zavedení společné měny lze zařadit zvyšování cen spojené se zaokrouhlováním směrem nahoru. Zvyšování cen by mělo být zamezeno dočasným duálním zobrazováním cen. V případě, že budou dodržena pravidla pro zaokrouhlování na nejbližší peněžní jednotku, by nemělo docházet ke zvyšování cen. Nutno zmínit možnost zaokrouhlování cen pro marketingové účely například na ceny končící číslem 0, 5 či 9. V takovém případě by mohlo dojít k zaokrouhlování cen vedoucímu směrem jak nahoru, tak i dolů.

Administrativní a technické náklady přechodu na novou měnu

Nevyhnutelnou součástí vstupu do společné měnové unie tvoří náklady spojené se zavedením nové měny. Pro podnikatele a další instituce jsou nevyhnutelné náklady spojené s přizpůsobením softwarových účetních programů, programů na fakturaci, finanční řízení a podobně. Určitou dobu je nutné zajistit zobrazení v duálních cenách na výplatních páskách, cenovkách v obchodech či katalogích. V období duální cirkulace bude nutné vynaložit náklady na uskladnění hotovosti ve dvou měnách či manipulaci. Další náklady představuje školení pro zaměstnance, předělání prodejních automatů, šíření informací o zavedení jednotné měny, vytištění nových katalogů, jídelních lístků, úprava ceníků na internetových stránkách a další.

Ekonomika přijímající společnou měnu nese také náklady spojené s výrobou a distribucí bankovek a mincí a také se stažením starých bankovek s oběhu i jejich likvidací. Pro komerční banky toto bude představovat jednorázové náklady. Komerční banky zaznamenají však také trvalé náklady v podobě omezeného příjmu z devizových operací.

Pro ekonomiku jako celek toto nepředstavuje náklad, neboť na druhé straně dojde k ušetření za poplatky, které platí subjekty bankám za směnu peněz.

2 MĚNOVÁ INTEGRACE V EUROZÓNĚ

Pro pochopení výsledné podoby Hospodářské a měnové unie (HMU) je nutné uvést podobu měnové spolupráce již od počátku evropských integračních aktivit (Lacina, 2007). Měnová politika v rámci Evropského společenství (ES) /Evropské unie (EU) představuje oblast, která se postupem času stala společnou a vyústila vznikem jednotné měny, což představovalo ukončení této integrace. Evropská měnová integrace se dá rozdělit na čtyři období (Lacina a kol., 2007):

- Období mezivládní spolupráce
 - 1958–1970
 - koordinace měnových politik v rámci bretton–woodského měnového systému
- Období užší kooperace
 - 1971–1990
 - první návrh na vytvoření Evropského měnového systému a společné měny
- Období přípravy na zavedení jednotné měny
 - 1990–1998
 - základní koncepce vzniku HMU ve třech etapách a následná realizace
- Období vzniku HMU
 - 1999–dosud
 - jednotná měna byla zavedena nejprve bezhotovostně, kompetence ohledně měnové politiky přebírá Evropská centrální banka (ECB)

Summit hlav států a šéfů vlád konaný v Haagu 1. a 2. prosince 1969 se stal důležitým mezníkem v rozvoji měnové integrace. Byly zde formulovány konkrétní návrhy vedoucí ke vzniku HMU, která by měla vést k vytvoření oblasti volného pohybu zboží, služeb, osob i kapitálu. Vytvořením plánu pro vznik HMU byla pověřena skupina expertů pod vedením Pierra Wenera, odtud vzniká název **Wernerova zpráva**, což je dokument Evropského společenství ze 7. října 1970, ujednávající o vzniku HMU k roku 1980.

Wernerova zpráva detailně popisuje dvě etapy vzniku HMU, a popisuje provedení nutných reforem ve třetí etapě. Na základě doporučení Wernerovy zprávy bylo rozhodnuto o vzniku HMU v průběhu deseti let s počátkem první fáze 1. ledna 1971.

Součástí vytváření HMU byl tzv. **had v tunelu**, tento systém měl za cíl sblížení evropských měn a zajištění jejich stability s vazbou na americký dolar. Evropské měny představují hada (maximum 2,25 %) a rozpětí vůči dolaru představuje tunel (4,5 %). Po světové krizi (1971) došlo k vystoupení 4 členů (Velká Británie, Irsko, Itálie, Francie) a hada ovládla německá marka s dánskou korunou. Neúspěch měnového hada, vzniklý hospodářskými rozdíly mezi členskými státy, které byly na počátku 70. let značné, měl dopad na ztroskotání Wernerova plánu.

Po neúspěchu Wernerova plánu byla nutná stabilizace evropských měnových kurzů. Alternativním projektem měnové integrace se stal **Evropský měnový systém (EMS)**, který se vyznačuje volnějším systémem hada v tunelu. Cílem bylo vytvoření relativní měnové stability uvnitř ES. EMS začal fungovat 13. března 1979 a zahrnoval tři základní prvky:

- evropskou měnovou jednotku,
- mechanismus směnných kurzů,
- úvěrové mechanismy.

Evropská měnová jednotka

European Currency Unit (ECU) je složena z koše všech zúčastněných měn. Národní měny v ní byly zastoupeny úměrně ke své ekonomické síle a velikosti dané země a tvořily hodnotu ECU svými podíly. ECU působila pouze v bezhotovostní podobě. Úkolem této měnové jednotky bylo sloužit jako nástroj transakcí uvnitř systému EMS, plnit funkci rezervní měny uvnitř Společenství, tedy sestavovat rozpočet či uskutečňovat transakce mezi centrálními bankami členských států.

Mechanismus měnových kurzů

Exchange Rate Mechanism (ERM), představující nejdůležitější součást EMS, fungoval na základě *paritní mřížky* a *indikátoru divergence*. **Paritní mřížka** je tvořena tzv. směrnými kurzy, tedy měnami zúčastněných zemí, které byly svázané do dvojic. Měny se v paritní mřížce mohou pohybovat v rozmezí $\pm 2,25\%$ od centrální parity kurzu ECU. Podle Laciny a kol. (2007) si některé země, jako například Itálie, Španělsko, Velká Británie či Portugalsko mohly zvolit flukтуаční pásmo širší, a to až $\pm 6\%$. V případě, že nějaká dvojice dopustila překročení nastavené hranice, bylo nutné, aby obě centrální banky vydaly intervenci a měnové kurzy stabilizovaly.

Úvěrové mechanismy

Ke stabilizaci již zmíněného kurzu sloužily právě úvěrové mechanismy. Jejich úkolem bylo krýt náklady z devizových intervencí či pomoci překlenout deficity platební bilance. Centrální banky intervenovaly již v případě, kdy se kurzy dostaly do 75 % flukтуаčního pásma, tedy tzv. **hranice divergence**. Tato hranice byla signálem pro centrální banky pro povinnost intervenovat v rámci ERM.

Čím nižší bylo rozmezí pohybu od centrální parity kurzu ECU, tím menší byly pravomoci centrálních bank. Z toho plyne, že členové EMS byli nuceni uplatňovat stejně zaměřenou měnovou, finanční či hospodářskou politiku. Šíře pásma podává také informaci o vzájemné konvergenci mezi zeměmi a ochotou stabilizace v rámci Společenství. Projekt EMS se osvědčil jak z pohledu vnitřní, tak i z pohledu vnější měnové stability. Došlo ke stabilitě měnových kurzů i ke stabilitě založené na cenách a nákladech napříč členskými zeměmi.

První záměr vytvoření HMU po překonaném neúspěchu potvrdila Evropská rada v červnu roku 1988 v Hannoveru. Vytvořením návrhu etap, které by přímo směřovaly k vzniku HMU, byl pověřen výbor v čele s předsedou Jacquesem Delorsem. Výsledkem práce je tzv. **Delorsova zpráva** předložena 12. dubna 1989, která navrhuje vybudovat měnovou unii ve třech na sebe navazujících etapách (Lacina, 2007) (ECB, 2019).

- **Přípravná a startovací fáze od 1. července 1990 do 31. prosince 1993**

Jak uvádí Lacina (2007), **první etapa** začala 1. července 1990, kdy vstoupilo v platnost nařízení o liberalizaci pohybu kapitálu. O termínech dalších etap Delorsova zpráva již nehovoří. O započetí první etapy bylo rozhodnuto v Madridu roku 1989. V říjnu roku 1990 na zasedání v Římě bylo rozhodnuto o startu druhé etapy vzniku HMU k datu 1. ledna 1994.

- **Přechodná a klíčová fáze od 1. ledna 1994 do 31. prosince 1998**

Druhá etapa je spojena se založením Evropského měnového institutu (EMI), předchůdcem Evropské centrální banky, jehož úkolem je:

- podpora spolupráce centrálních bank a koordinace měnových politik,
- příprava ustanovení Evropského systému centrálních bank (ESCB), který povede k vzniku jednotné měny a provádění jednotné měnové politiky.

- **Závěrečná a cílová fáze od 1. ledna 1999 do 30. června 2002**

Začátek **třetí etapy** se pojí k datu 1. ledna 1999, kdy došlo ke stanovení směnných kurzů měn a společné měnové politiky jedenácti členských států³, které se jako první účastnily měnové unie.

Období po dokončení Hospodářské a měnové unie představuje permanentní proces, neboť zatím stále existují členské státy, které stojí vně eurozóny. Všechny státy splňující podmínky vstupu do eurozóny mají šanci se kdykoli začlenit do třetí etapy HMU.

Další vývoj evropské integrace představovala takzvaná Maastrichtská smlouva, nebo také Smlouva o Evropské unii z roku 1992. Tato smlouva představovala posun od ekonomického společenství k ekonomicko-politickému svazku, tedy Evropské unii. Maastrichtská smlouva upravující přijetí společné měny euro dává základ pro vznik Evropské měnové unie. Maastrichtská smlouva byla podepsána 7. února 1992 a v platnost vstoupila 1. listopadu 1993.

2.1 VZNIK EUROZÓNY

Eurozóna

Eurozóna zahrnuje státy Evropské unie, které přijaly společnou měnu euro za svoji zákonnou měnu. Významným znakem eurozóny je uplatňování společné měnové politiky zaštitěné Evropskou centrální bankou. O stabilitu společné měny eurozóny pečuje již zmíněná Evropská centrální banka. V současné době se z 27⁴ členských států Evropské unie řadí do eurozóny 19 z nich (Ministerstvo financí ČR, 2019).

Euro

Euro, které vzniklo 1. ledna 1999, představuje zákonnou měnu členských zemí eurozóny. První tři roky své existence bylo euro pouze v bezhotovostní formě, hotovostní transakce se touto měnou uskutečňovaly až od 1. ledna 2002. Symbolem eura je značka €, která znázorňuje řecké písmeno epsilon, přičemž dvojitá čára má znázorňovat stabilitu a sílu této měny. Pro euro je používán měnový kurz EUR (Ministerstvo financí ČR, 2019). Euro představuje v současné době po americkém dolaru, druhou nejdůležitější světovou měnu.

³ Irsko, Německo, Nizozemsko, Finsko, Francie, Rakousko, Belgie, Lucembursko, Španělsko, Portugalsko, Řecko, Itálie (Sychra, 2009).

⁴ V EU bylo 28 členských států do 31. ledna 2020, kdy došlo k tzv. brexitu, tedy k vystoupení Velké Británie z Evropské unie.

Evropská centrální banka

Evropská centrální banka sídlící ve Frankfurtu nad Mohanem představuje centrální banku pro společnou měnovou politiku, tedy instituci, jenž má za úkol pečovat o společnou měnu euro a provádět měnovou politiku pro území eurozóny. ECB vznikla 1. června 1998, tedy sedm měsíců před vznikem samotného eura.

Podle Dědka (2014) zohledňuje řídicí struktura ECB nutnost spojení rysů jednotnosti a společnosti. Jinými slovy účinná měnová politika by měla být prováděna z jednoho rozhodovacího centra, ale zároveň není příliš představitelné, aby se členské země prostřednictvím svých centrálních bank nespolutopily na rozhodování o měnové politice ve svých zemích. Tomuto faktu se přizpůsobila řídicí struktura ECB, která se skládá z Rady guvernérů, Výkonné rady a Generální rady (European Central Bank, 2020).

Rada guvernérů (Governing Council) představuje nejvyšší řídicí orgán ECB a přijímá klíčová a strategická rozhodnutí v rámci svých pravomocí, formuje měnovou politiku, tedy rozhoduje o výši základních úrokových sazeb. Rada má za úkol konkretizovat obecné cíle a vhodně volit nástroje měnové politiky. Další pravomocí Rady je kontrola výdeje eurobankovek a určování objemu ražených mincí. Rada zodpovídá za bezhotovostní platební styk a schvaluje hlavní předpisy upravující správu ECB. Členové jsou povinni jednat v zájmu eurozóny, tedy nesmějí vystupovat jako vyslanci svých zemí a jednat pouze v jejich prospěch. Rada guvernérů se skládá z šesti členů Výkonné rady a z guvernérů všech centrálních bank členských států eurozóny.

Výkonná rada (Executive Board) se skládá z šesti členů. V čele stojí prezident ECB, který má svého zástupce, viceprezidenta. Členové Výkonné rady jsou jmenováni na základě dohody členských států eurozóny na období osmi let, které nelze opakovat. Úkolem tohoto řídicího orgánu je realizovat rozhodnutí Rady guvernérů a zajišťovat chod ECB. Jejím úkolem je také připravovat podklady na jednání Rady guvernérů. Výkonná rada má moc vydávat pokyny k usměrňování centrálních bank a podobně.

Generální rada (General Council) dotváří rozhodovací systém, podílí se na úkolech, které mají zabezpečovat členové EU. Skládá se z prezidenta a viceprezidenta ECB a dále guvernérů centrálních bank všech členských zemí EU. Generální rada má za úkol projednávat otázky jako je například sběr statistických informací, standardizace účetních operací či příprava Výroční zprávy ECB. V kompetenci Generální rady je schvalování

konvergenčních zpráv, pravidelné hodnocení fungování kurzového systému ERM II a sledování měnového vývoje v EU.

2.2 PODMÍNKY ÚČASTI V EUROZÓNĚ

Stát Evropské unie, který se chce stát součástí eurozóny, musí splňovat **maastrichtská konvergenční kritéria** (Smlouva o fungování EU, 2012).

Konvergenční kritéria, vymezená Maastrichtskou smlouvou (1992), představují kritéria připravenosti ekonomiky na vstup do měnové unie, či také míru sjednocení základních parametrů ekonomik členských států EU. Plnění kritérií má usnadnit přechod na společnou měnu a tvořit podmínky pro dlouhodobý hospodářský růst. Dodržování těchto kritérií je průběžně kontrolováno Evropskou centrální bankou a Evropskou komisí, která pravidelně vydává zprávy o plnění konvergenčních kritérií v dokumentu nazývaném *Konvergenční zpráva*. Dodržováním daných kritérií dochází k ochraně eurozóny před přenosem vlastních hospodářských a fiskálních problémů jednotlivých zemí.

Následující text přiblíží problematiku konvergenčních kritérií, kterými se zabývá Lacina a kol. (2007) a Dědek (2014). Aktuální znění konvergenčních kritérií uvádí Smlouva o fungování Evropské unie (2012).

2.2.1 KRITÉRIUM CENOVÉ STABILITY

Podle tohoto kritéria nesmí průměrná míra inflace měřená v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením překračovat 1,5 procentního bodu míry inflace nejvýše tří členských států, které v této oblasti dosáhly nejlepších výsledků, tedy, jejichž míra inflace byla nejnižší. Inflace je měřena pomocí spotřebitelských cen a porovnávána s hodnotou prostého aritmetického průměru inflací tří zemí, které dosáhly nejlepšího výsledku v oblasti cenové stability.

2.2.2 KRITÉRIUM ÚROKOVÝCH SAZEB

Požadavkem tohoto kritéria je, aby průměrná dlouhodobá úroková sazba států EU nebyla vyšší o více než 2 procentní body průměrné úrokové sazby tří států Evropské unie, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Podle Dědka (2014) se pro měření úrokových sazeb používají výnosy desetiletých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů.

2.2.3 KRITÉRIUM SMĚNNÉHO KURZU

Na základě tohoto kritéria je nutné, aby měna země, jež se uchází o místo v eurozóně, byla zapojena alespoň po dobu dvou let do kurzového mechanismu ERM II. Dodržení kritéria je měřeno pomocí odchylky od centrální parity. V období zmíněných alespoň dvou let by se měl kurz vůči euru pohybovat v blízkosti centrální parity, která by neměla devalvovat.

2.2.4 KRITÉRIUM VEŘEJNÉHO DEFICITU

Kritérium veřejného deficitu požaduje, aby podíl schodku veřejných financí, ať plánovaný, nebo skutečný, k HDP nepřekročil 3 %. V případě výrazného snížení daného poměru a přiblížení se referenční hodnotě nebo v případě výjimečného a dočasného překročení referenční hodnoty lze udělit výjimku z překročení stanovené meze.

2.2.5 KRITÉRIUM VEŘEJNÉHO DLUHU

Ke splnění tohoto kritéria je nutné, aby poměr veřejného dluhu k hrubému domácímu produktu nepřekračoval hodnotu 60 %. Výjimkou jsou případy, kdy se tento poměr uspokojivým tempem přibližuje dané referenční hodnotě.

2.3 PAKT STABILITY A RŮSTU

Paktem stability a růstu bývá označován soubor kontrolních a sankčních pravidel navazující na maastrichtské požadavky, tedy požadavky na udržení stability ve fiskální oblasti. Problematikou se zabývá Lacina a kol. (2007). Důvodem přijetí Paktu stability a růstu byla obava z problémů vzniklých působením externalit v rámci hospodářské a měnové unie. V takto propojené unii by mohla „rozhazovačná“ politika jednoho státu negativně působit na ostatní členské státy, proto bylo nutné stanovit jasná pravidla. Členské státy EU by měly udržovat své finance v dobré kondici. Znamená to, že v době vyššího růstu by měl být veřejný rozpočet přebytkový či alespoň vyrovnaný a v době pomalejšího či negativního růstu může být veřejný rozpočet schodkový. Tento schodek však nesmí přesáhnout 3 % hrubého domácího produktu země. Před vznikem Paktu neexistovala možnost vynutit dodržování maastrichtských konvergenčních kritérií po vstupu do eurozóny a státy by se tak mohly vrátit zpět ke svým starým praktikám. Na dodržování Paktu stability a růstu dohlíží Evropská komise. Podle Baldwin a Wyplosz (2013) o aplikaci pravidel Paktu (rané varování, doporučení, realizace procesu nadměrného deficitu, uvalení sankcí) rozhoduje ECOFIN na základě většinového hlasování a zároveň vychází z doporučení Evropské komise.

Pakt se skládá ze tří částí (Lacina a kol., 2007):

- *Rezoluce Evropské Rady o Paktu stability a růstu (Amsterdam, červen 1997)*
 - Vyjadřuje společně odsouhlasený cíl o vyhýbání se nadměrným schodkům veřejných financí, tedy rozpočtu vyrovnaném nebo v přebytku, což členskými státy umožňuje udržovat deficity do 3 % HDP.
- *Narižení Rady č. 1466/97*
 - Nařízení upravuje pravidelný dozor a koordinaci ekonomických politik, pomocí kterých by mělo být předcházeno deficitům vyšším než 3 % HDP.
 - Předmětem úpravy jsou stabilizační a konvergenční programy. Stabilizační programy vypracovávají členské státy eurozóny a konvergenční programy vypracovávají státy EU, které společnou měnu dosud nepřijaly. Dokumenty jsou předkládány Komisi a Radě a obsahují informace o střednědobém cíli pro výši rozpočtu, predikcích očekávaného ekonomického vývoje hlavních ekonomických veličin a analýzu, jak by změny ekonomických veličin ovlivnily výši rozpočtu a dluhu.
- *Narižení Rady č. 1467/97*
 - Toto nařízení již nepředstavuje především preventivní prvky jako dvě předchozí, ale ukládá také sankční či výstražné elementy. V případě nadměrného schodku dostane daný stát doporučení od Rady, ve kterém jsou stanoveny lhůty pro ozdravení a nápravu. V případě neadekvátní reakce státu na toto doporučení může Rada dále vyzvat Evropskou investiční banku o přehodnocení úvěrové politiky vůči danému státu, vyžádat od státu neúročný vklad či udělit mu pokutu.

2.4 KONVERGENCE – REÁLNÁ A NOMINÁLNÍ

Podle Mandela a Tomšíka (2018) představuje konvergence v ekonomické teorii proces, kdy se méně vyspělé ekonomiky přibližují těm více vyspělým. Stupeň konvergence ekonomiky sledované země lze vůči skupině referenčních zemí analyzovat pomocí řady různých ukazatelů. Dá se hovořit například o stupni nominální a reálné konvergence, o stupni otevřenosti nebo provázanosti národní ekonomiky, či o stupni provázanosti ekonomiky na finančních trzích s ekonomikami členů Evropské měnové unie. V případě zemí uvažujících o vstupu do měnové unie je důležité sledovat stupeň jak reálné, tak i nominální konvergence, neboť výše nákladů pojící se se vstupem do měnové unie souvisí s úrovní ukazatele produkce na hlavu a cenovou hladinou. Ideální stav nastane, pokud

méně vyspělé země konvergují k zemím více vyspělým, a to jak v produkci na obyvatele (reálná konvergence), tak i v oblasti úrovně cenových hladin (nominální konvergence). Proces nominální konvergence s sebou nese negativní dopad na ekonomiku vstupující do měnové unie, kterým je například vyšší inflace. Jedná se o nestabilizující faktor, který však společná měnová politika nedokáže ovlivnit. Mezi informace o sladěnosti národní ekonomiky s ekonomikou měnové unie patří ukazatele relativní ekonomické vyspělosti a relativní cenové hladiny.

2.5 ČLENSKÉ ZEMĚ EUROZÓNY

Tabulka č. 1 uvádí časový harmonogram rozšiřování eurozóny. V současné době je Evropská měnová unie tvořena devatenácti členskými státy Evropské unie. Jak již bylo zmíněno, proces měnové integrace stále nebyl dokončen, neboť ještě existují státy patřící do Evropské unie, které dosud nepřijaly společnou měnu euro. Jedná se o Českou republiku, Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Polsko, Rumunsko a Švédsko. Dánsko se také řadí do této skupiny, avšak tento stát si vyjednal trvalou výjimku ze zavedení eura⁵ (Euroskop, n.d.; Smlouva o fungování EU, 2012).

Tab. č. 1: Rozšiřování eurozóny v datech

Rok	Země
1999*	Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko
2001	Řecko
2007	Slovinsko
2008	Kypr a Malta
2009	Slovensko (1. ledna)
2011	Estonsko
2014	Lotyšsko
2015	Litva

* V daných zemích bylo euro zavedeno nejprve v bezhotovostní podobě. Mince a bankovky byly vydány do oběhu až 1. ledna 2002.

Zdroj: Ministerstvo financí ČR (2019), zpracováno autorkou

⁵ Odmítavý postoj ke společné měně měla také Velká Británie, která ukončila své členství v EU ke dni 31. ledna. 2020. Stejně jako Dánsko si i Velká Británie vyjednala trvalou výjimku ze zavedení eura (Smlouva o fungování EU, 2012).

3 SITUACE V SR A V ČR

Tato kapitola je zaměřena na analýzu a následné zhodnocení ekonomické situace na Slovensku před a po vstupu do eurozóny a porovnání s ekonomickou situací v České republice ve stejném časovém období.

Myšlenka přijetí společné měny euro ve Slovenské republice (SR) vznikla již při přípravě Slovenska na vstup do EU. V roce 2003 schválilo Slovensko *Strategii přijetí eura ve Slovenské republice*, mající za cíl přijmout společnou měnu co nejdříve po splnění maastrichtských kritérií. V květnu roku 2005 byl Ministerstvem financí SR předložen *Národní plán zavedení eura v SR* a následně započaly přípravy přijetí eura na Slovensku. Definitivní termín zavedení eura ve Slovenské republice byl určen na 1. ledna 2009.

Pohled České republiky na vstup do eurozóny byl zpočátku podobný, odhodlání vzdát se národní měny se však snižovalo, až si ČR vyjednala přechodnou výjimku na vstup do ERM II. V současné době ČR stále není členem ERM II, ani nemá stanovený cílový rok vstupu do eurozóny.

Zhodnotit, zda bylo výhodné pro SR vstoupit do eurozóny, je složité, neboť nevíme, jak by si slovenská ekonomika vedla, kdyby se tak nestalo. Z tohoto důvodu se v textu bude porovnávat situace ve zmíněných státech, tedy v SR a ČR. Důvodem tohoto přístupu je podobnost daných ekonomik a různý postoj k přijetí eura.

Podle Li (2006) se ekonomiky Slovenské republiky a České republiky podobají ve čtyřech následujících oblastech. **Zaprvé**, jedná se o malé a otevřené ekonomiky. **Zadruhé**, významnou část pro rozvoj představuje zahraniční obchod a přímé zahraniční investice. Finanční a výrobní sektor jsou závislé na zahraničních investorech a mezi exportními oblastmi převažují země eurozóny. **Zatřetí**, průmysl představuje vysoký podíl na HDP, a to více než 30 %. **Začtvrté**, mezi lety 2004 a 2008 byl zaznamenán pozitivní posun v oblasti ekonomického růstu, zahraničního obchodu a investiční činnosti.

Mezi ekonomikami těchto států se však nachází také rozdíly. ČR ve srovnání se Slovenskem zaznamenává dlouhodobě nižší míru nezaměstnanosti, vyšší HDP na obyvatele a vyšší diverzifikaci v oblasti produkce komodit. Další rozdíly lze najít v oblasti efektivity monetární politiky ekonomik a v systému ekonomických reforem (Li, 2016).

3.1 PŘÍPRAVA SR A ČR NA VSTUP DO EUROZÓNY

Odlišný přístup obou zemí byl zaznamenán v otázce vstupu do eurozóny. (Na rozdíl od stejného přístupu ke vstupu do Evropské unie, kam SR i ČR vstoupily 1. května 2004.) Přirozeným pokračováním integračního procesu v Evropské unii je přistoupení země do Evropské hospodářské a měnové unie, ke kterému se obě země zavázaly již roku 2003⁶.

Na Slovensku v letech 2002-2006 vládla vláda Mikuláše Dzurindy, která dělala nezbytné reformy před přijetím měny euro a připravovala slovenskou ekonomiku na vstup do ERM II. Přibližování se ke vstupu do eurozóny nenarušila ani změna vlády v roce 2006, kdy vládu Mikuláše Dzurindy vystřídala vláda Roberta Fica. Vláda premiéra Roberta Fica věnovala pozornost otázkám sociální pomoci a provedla změny v oblasti daňové reformy. Nikdy nedošlo ke změně postoje ke vstupu SR do eurozóny podle stanoveného harmonogramu. V letech 2004-2007 slovenská ekonomika rychle rostla a Slovensku se dařilo přibližovat se svému cíli (Li, 2006).

Ve srovnání s tím v České republice byla v roce 2005 vytvořena *Národní koordinační skupina*, orgán pro koordinaci legislativních a technických opatření zavedení eura. V roce 2007 byl českou vládou schválen *Národní plán zavedení eura v České republice* (Česká národní banka, 2020). Od roku 2006 vládla v ČR vláda Mirka Topolánka, která zdůraznila nutnost provedení nezbytných ekonomických reforem před vstupem do eurozóny. Slabá politická vůle k přijetí eura v ČR značně oddalovala plnění konvergenčních kritérií a vstup do eurozóny se posunul z období 2009-2010 na dobu předem neurčenou. Český prezident Václav Klaus, obecně známý euroskeptik, se v srpnu roku 2011 nechal slyšet, že by se ČR měla inspirovat příkladem Spojeného království, Dánska a Švédska, a jednat o trvalé výjimce přijetí eura⁷. Jeho nástupce Miloš Zeman, který se stal prezidentem v roce 2013, podpořil zavedení eura co nejdříve, avšak vláda Bohuslava Sobotky, která byla prezidentem jmenována roku 2014, nerozhodla o účasti v ERM II ve svém funkčním období s ohledem na řeckou krizi a negativní postoj voličů vůči euru (Li, 2006). Podle Klimeš (2017) není pravděpodobné, že by ČR čekalo rychlé zavedení měny euro. Nynější (2020) předseda vlády Andrej Babiš (politické hnutí ANO) odmítá zavedení eura v Česku, stejně jako další dvě euroskeptické politické strany, kterými jsou Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) a Občanská demokratická strana (ODS), a podle posledního

⁶ Strategie přistoupení České republiky k eurozóně (2003) uváděla vládou stanovený nejbližší termín přijetí měny euro v letech 2009-2010.

⁷ Česká republika si vyjednala přechodnou výjimku účasti ve třetí fázi Hospodářské a měnové unie. Trvalou výjimku země nově stupující do EU nemohly využít (Národní plán zavedení eura v České republice, 2007).

průzkumu Eurobarometru se i 75 % Čechů ztotožňuje s tímto názorem. Naopak pozitivně se ke vstupu ČR do eurozóny staví Česká strana sociálně demokratická (ČSSD) a TOP 09.

3.1.1 REFORMY V SR

Za druhé vlády Mikuláše Dzurindy byly na Slovensku uskutečněny reformy v oblasti veřejných financí, jejichž cílem bylo zajistit hospodářskou politiku, která zabezpečí dynamický a udržitelný růst ekonomiky. Reformy také pomohly Slovensku splnit podmínky pro vstup do eurozóny. Problematikou se zabývá Kniha reforem (2005) vytvořená slovenským ministrem financí Ivanem Miklošem a kolektivem.

Daňová reforma měla za cíl vytvořit vysoce efektivní a transparentní daňový systém založený na principech *spravedlnosti, neutrálnosti, jednoduchosti, jednoznačnosti, účinnosti* a *vyloučení dvojitého zdanění*. Mezi klíčová opatření lze zařadit:

- Zavedení jednotné sazby daně z příjmu pro fyzické i právnické osoby ve výši 19 % uplatňované od 1. ledna. 2004 s cílem zvýšit produktivitu práce a investice do lidského kapitálu.
- Zjednodušení a transparentnost zákona o dani z příjmu, které by měly zlepšit podnikatelské prostředí, eliminací komplikovanosti v zákoně a častých novelizací. Vláda předpokládá snížení daňových úniků v důsledku nízkých a transparentních daní.
- Zavedení principu jednorázového zdanění investic a kapitálových příjmů. Důsledkem jeho uplatnění došlo ke zrušení daně z dividend.
- Zrušení darovací daně, dědické daně a daně z převodu nemovitostí.
- Zrušení základní a snížené sazby daně z přidané hodnoty (20 % a 14 %) a zavedení jednotné sazby DPH ve výši 19 %.
- Odstranění většiny výjimek, speciálních režimů a odpočitatelných položek.

Důchodová reforma měla přispět k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí, zajistit, aby očekávaný důchod odrážel výši odvedených příspěvků a zvýšit motivaci spořit dlouhodobě. Ke splnění těchto záměrů byl vytvořen tzv. *trojpilířový systém* důchodového zabezpečení, tvořený prvním, druhým a třetím pilířem.

- *První (průběžný) pilíř* přinesl větší zásluhovost zabezpečením provázaností mezi sumou odvodů a konečnými příjmy, které může pojištěnec v důchodovém věku

obdržet. Došlo ke zvýšení věku odchodu do důchodu na 62 let, které platí pro muže i pro ženy. Na rozdíl od předchozího systému budou důchody valorizovány každoročně s ohledem na meziroční růst inflace a průměrnou nominální mzdu v ekonomice. Prostředky vybrané od ekonomicky aktivních obyvatel jsou spravované Sociální pojišťovnou.

- *Druhý (kapitalizační) pilíř* vstoupil v platnost v lednu 2005 a občanům nabízel možnost spořit si na vlastním účtu nebo zůstat pouze v prvním pilíři. V Případě zapojení do druhého pilíře již nebude možné z něj vystoupit. Prostředky na osobních účtech, spravované důchodovými správcovskými společnostmi, které je investují na finančních trzích, budou vlastnictvím pojištěnce a podmínkou pro výplatu peněz z druhého pilíře je spořit alespoň 10 let.
- *Třetí pilíř* je zaměřen na dobrovolné příspěvky zaměstnavatelů a zaměstnanců, které jsou státem daňově zvýhodněné.

Reforma zdravotnictví byla vytvořena s cílem zabezpečit udržitelné a vyrovnané hospodaření zdravotnictví, zamezit zneužívání systému zdravotní péči a zvýšit kvalitu služeb v oblasti zdravotnictví. Reforma byla realizována ve třech fázích:

- *I. fáze: Zastavení růstu dluhu a finanční stabilizace systému*
 - Cílem je omezit spotřebu léků a zdravotnických služeb a zastavit růst dluhu. Potřebným opatřením bylo zavedení poplatků za služby zdravotnictví, které vešlo v platnost již v roce 2003.
- *II. fáze: Snižování očekávání občanů, zvyšování efektivnosti systému a mobilizace zdrojů*
 - Cílem je pokračovat ve stabilizaci zdravotnictví a vytvořit v něm konkurenční prostředí. Došlo k rozdělení zdravotního pojištění na veřejné (financování základního balíku zdravotní péče) a individuální (financování péče nad rámec základního balíku). Došlo k transformaci zdravotních pojišťoven a poskytovatelů zdravotnických služeb na akciové společnosti s cílem motivovat je k efektivnějšímu hospodaření. Došlo ke změně úlohy státu, který opustil pozici producenta a pojišťovatele a jeho prioritními úlohami se staly tvorba zdravotnické politiky, regulace a kontrola.

-
- *III. fáze: zvýšení alokační a technické efektivity, zvýšení kvality, zlepšení efektivity dostupnosti, posílení konkurence a rovnost šancí*
 - Od 1. ledna 2003 přešly menší nemocnice pod správu měst a samosprávných krajů. Větší nemocnice (fakultní nemocnice a specializované ústavy), se transformovaly na akciové společnosti. Stát bude vlastnit 51 % akcií a zbylých 49 % akcií budou vlastnit vysoké školy, obce či vyšší územní celky. Tato opatření mají za cíl posílit samostatnost a zodpovědnost poskytovatelů zdravotnických služeb za následky jejich rozhodnutí.

Mezi další reformy uskutečněné na Slovensku lze zařadit **Reformu sociálního systému a trhu práce, Reformu školství, Reformu veřejné správy či Reformu řízení veřejných financí.**

Většina výše zmíněných reforem proběhla v roce 2004 a na rozdíl od všeobecného vnímání nepřinesla zhoršení životní úrovně obyvatel Slovenské republiky. Rok 2004 nastartoval mírné zlepšení situace většiny běžných občanů, což dokazuje například zvýšení reálné spotřeby domácností (Mikloš a kol. 2005). Daňová reforma na Slovensku, která byla postavená na zavedení jednotné sazby daně z příjmu pro fyzické a právnické osoby a daně z přidané hodnoty ve výši 19 %, se ukázala jako politicky stabilní. Vláda Roberta Fica složená ze stran, které byly v době zavádění reforem v opozici a silně kritizovaly zavedení jednotné daně, nakonec daňovou reformu v zásadě nezměnila. Slovensko zavedlo jednotné sazby daně jako první členská země Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a od 1. ledna 2009 se stalo první zemí eurozóny s jednotnou sazbou daně. Tato zkušenost (spolu s ostatními reformami) Slovensku významně pomohla přijmout euro. Právě zmíněné reformy, ve kterých daňová reforma hrála významnou roli, umožnily ekonomice dosáhnout dynamiku potřebnou na udržitelné plnění maastrichtských kritérií (Mikloš, 2009).

3.1.2 REFORMY V ČR

Nutnost reforem vznikla v České republice s ohledem na trvale deficitní hospodaření, jehož hlavní příčinou byly neudržitelné trendy zejména v oblasti mandatorních výdajů⁸. Pro dlouhodobou udržitelnost veřejných financí, bylo nutné provést reformy systémů

⁸ Mandatorní výdaje, je stát ze zákona povinen zajistit, jedná se například o důchodové pojištění, nemocenské pojištění, sociální dávky, platby státu do zdravotního pojištění, podpory v nezaměstnanosti, výdaje na dluhovou službu či výdaje na volby.

důchodového zabezpečení a zdravotnictví a v oblasti daňových reforem se zaměřit na snížení daňového zatížení, zjednodušení daňového systému a omezení administrativní náročnosti (Topolánek, 2007).

V ČR byl s účinností od 1. ledna 2008 schválen *Zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů*, čímž došlo k odstartování reformy veřejných financí v období 2008-2010. Změny se měly týkat daňové a sociální oblasti a zdravotnictví (Beneš, 2016).

V roce 2008 byl tehdejším ministrem financí Miroslavem Kalouskem předložen koncept *daňové reformy 2010*. Tento koncept představoval první skutečně komplexní reformu daňového systému ČR od roku 1993. Hlavním cílem reformy bylo snížit administrativní zátěž pro poplatníky a státní správu. Cíl byl dále specifikován na maximální zjednodušení legislativy a maximální zjednodušení správy daní (Ministerstvo financí ČR, 2008).

Mezi nejdůležitější změny lze zahrnout (Beneš, 2016):

- *Zavedení jednotné lineární sazby daně ve výši 15 % pro fyzické osoby.*
- *Zvýšení slev na dani a limitu daňového bonusu fyzických osob.*
 - Došlo ke zvýšení slevy na poplatníka a byla nově zavedena sleva na dani na poplatníka důchodce. Došlo ke zvýšení slevy na dani na manžela/ku držitele průkazu zvlášť těžké postížení s průvodcem (ZTP/P), vzrostly slevy na dani pro poživatele částečného a plného invalidního důchodu, držitele průkazu ZTP/P a dítěte ZTP/P. Oproti roku 2007 byl celkový úhrn slev na dani, který si poplatník může za jedno zdaňovací období uplatnit, zvýšen z 30 000 Kč na 52 000 Kč.
- *Zavedení institutu superhrubé mzdy.*
 - Tato změna je spojena s výpočtem daně ze mzdy u zaměstnanců. Do daňového základu se od roku 2008 započítávají platby sociálního a zdravotního pojištění, hrazené zaměstnavatelem. Daňový základ tak vzrostl o 35 %. (Pokles čistého příjmu v souvislosti se zavedením lineární sazby daně ve výši 15 % je kompenzován podstatným navýšením slev na dani.)
- *Vyloučení platby sociálního a zdravotního pojištění z daňově uznatelných výdajů u OSVČ.*
 - Kompenzací je snížena daňová sazba a vyšší sleva na dani.
- *Zvýšení snížené sazby DPH.*

S ohledem na demografický vývoj obyvatelstva (stárnutí obyvatelstva), je podstatné věnovat pozornost **důchodové reformě**, aby byl zajištěn dlouhodobě finančně udržitelný vývoj důchodového systému.

V roce 2004 byl založen Výkonný tým⁹ Ministerstva práce a sociálních věcí složený z expertů, kteří měli za úkol analyzovat dopady jednotlivých verzí důchodové reformy (MPSV ČR, 2005). V roce 2005 vydal Výkonný tým Závěrečnou zprávu, jejímž shrnutím se zabývá Třeštková (2018). Ze závěrečné zprávy vyplývá:

- Průběžně financovaný důchodový systém se stal dlouhodobě finančně neudržitelným a bylo nutné jej reformovat, aby nedocházelo ke vzniku deficitu. Reforma měla zohlednit nejen starobní důchodce, ale i nestarobní důchodce. Pokud by došlo k situaci, kdy by bylo více nestarobních důchodců, stoupla by poptávka po invalidních důchodech, tím by stouply i náklady na vyplácení tohoto typu důchodu a došlo by ke zvýšení nestability celého systému.
- Zachování stability průběžně financovaného pilíře lze zajistit buď zvýšením daňové zátěže, nebo přesměrováním části již existujících daní do důchodového systému. První varianta by měla za důsledek omezení disponibilních příjmů ekonomicky aktivních obyvatel a druhá varianta by vyvolala deficit v jiných částech státního rozpočtu. Z tohoto důvodu dané řešení není adekvátním.
- Nezbytnou součástí důchodové reformy je zvyšování věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod. Toto však nezajistí stabilitu systému, ale spíše krátkodobě kompenzuje demografický vývoj. Je nutné zajistit vhodnou situaci na trhu práce, aby se zde uplatnily i starší věkové kategorie.

V roce 2010 vznikl z iniciativy ministra financí Eduarda Janoty a ministra práce a sociálních věcí Petra Šimerky expertní sbor, jehož cílem bylo navázat na činnost tzv. „*Bezděkovy komise*“, analyzovat současný stav a doporučit možné reformy důchodového systému. Cílem reformy je:

- *Zvýšení ekvivalence důchodového systému.*
 - Nezbytné pro zvýšení ekvivalence důchodového systému jako celku je vytvoření fondového pilíře. Expertní komise předložila dvě varianty, neboť nebylo mezi experty dosaženo konsenzu. První varianta (většinová)

⁹ Koordinátorem byl Vladimír Bezděk.

obsahuje I. pilíř, II. pilíř a III. pilíř, druhá varianta (menšinová) obsahuje I. pilíř a II. pilíř (MPSV ČR, 2010)

- *Fiskální udržitelnosti důchodového systému.*
- *Diverzifikace důchodového systému.*
 - Diverzifikace v podobě vícepilířové soustavy. Cílem spořicího důchodového systému je zvýšit zásluhovost důchodového systému a přispět tak k jeho diverzifikaci.
- *Rozložení mezigeneračního břemene.*
 - Odkládání důchodové reformy zvyšuje celospolečenské náklady a zatěžuje budoucí generace, čímž prohlubuje mezigenerační nespravedlnost (Hájková, 2012).

Pokračování reformy důchodového systému navázalo v letech 2012-2013 zavedením *Malé důchodové reformy*, která byla zaměřena na větší spravedlnost při rozdělování důchodů a *Velké důchodové reformy*, která se věnovala aktuálnímu problému stárnutí populace.

Koncepce **reformy zdravotnictví** v letech 2006-2009, s názvem *Reforma zdravotnictví pro Českou republiku v Evropě 21. století*, byla předložena tehdejšími ministrem zdravotnictví Tomášem Julínkem. Byla navržena tak, aby zdravotnictví vykazovalo prvky stability a autonomie a nezvyšovalo nároky na státní rozpočet. Cílem reformy bylo zvýšit kvalitu poskytovaných služeb zdravotnictví a zajistit finanční udržitelnost pomocí soukromých zdrojů a zvýšené odpovědnosti občanů. Problematikou týkající se reformy ve zdravotnictví se zabývá Urnerová (2014).

V letech 2009-2010, vedla ministerstvo zdravotnictví Daniela Filipová, s cílem vymezit standardní a nadstandardní péče, podporovat projekty elektronického zdravotnictví, domácí péči či navýšit platby státu pojišťovněm za studenty, důchodce a děti.

V roce 2011 začala první fáze, ze tří fází, reformy ministra Leoše Hegera.

- *První fáze*
 - Došlo k definování pojmů základní varianta (hrazená z veřejného zdravotnictví) a ekonomicky náročnější varianta zdravotní péče (rozdíl oproti základní variantě hrazen pacientem, který si ji dobrovolně vybere).

První fáze zahrnovala novelizace stávajících zákonů, či reagovala na situaci v lékové politice.

- *Druhá fáze*
 - Vstoupil v platnost zákon č. 372/2011 sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, který nahradil zákon o péči o zdraví a lidu platný předchozích 45 let. Zákon zavedl nové terminologie a konkrétně definoval práva a povinnosti pacientů.
- *Třetí fáze*
 - Třetí fáze se měla započít v roce 2014 a měla se zabývat zákony o zdravotních pojišťovnách, fakultních nemocnic a dlouhodobé péče. Vládní krize v ČR v roce 2013, která vyústila v předčasné volby, však zapříčinila, že připravované zákony nevyšly v platnost (Umerová, 2014).

3.1.3 NÁRODNÍ PLÁN ZAVEDENÍ EURA V SR

Národní plán zavedení eura v SR (2005) představuje rámcový dokument, sloužící k představení jednotlivých kroků, nutných k bezproblémovému zavedení a užívání eura jako národní měny. V plánu byly definovány základní zásady, časový harmonogram a instituce zajišťující zavedení eura na Slovensku¹⁰. Následující text čerpá převážně z uvedeného dokumentu.

Mezi **základní zásady** patří:

- systém velkého třesku¹¹,
- duální oběh do 16. ledna 2009,
- kontinuita kontraktů, která zabezpečí, že smlouvy obsahující údaje ve slovenských korunách, budou i po zavedení eura nadále platné,
- konverzní kurz¹², tedy kurz pevně stanovený Radou EU sloužící k převodu korunových hodnot na euro k 1. 1. 2009,

¹⁰ Národní plán na zavedení eura v SR (2005) vznikl ve spolupráci ministerstva hospodářství, spravedlnosti, práce, sociálních věcí a rodiny, ministerstva vnitra, úřadu vlády, Asociace bank, Sdružení měst a obcí Slovenska, Protimonopolního úřadu SR, Statistického úřadu SR, Úřadu pro finanční trh, Slovenské obchodní a průmyslové komory, Slovenského rozhlasu a Slovenské televize. Dále se podílela Slovenská obchodní inspekce, Sociální pojišťovna a další organizace.

¹¹ Velký třesk nebo „Big Bang“ představuje přijetí eura současně v hotovostní i bezhotovostní podobě.

¹² Vyjadřující ekvivalent 1 eura v korunách ve tvaru 1 EUR= XX, XXXXXX SKK.

- nepoškodit občana, tedy například daně by měly být zaokrouhleny směrem dolů (pokud by nebyly přepočteny podle přesného kurzu) a naopak platby občanům by se měly zaokrouhlovat směrem nahoru,
- zabránit neopodstatněného zvýšení cen, tedy udržet cenovou stabilitu,
- minimalizace nákladů při zavádění eura¹³,
- zodpovědnost, tou je myšleno, že orgány veřejné moci budou zodpovědné za přípravu jim příslušným úkonům, a
- zásada zaokrouhlování, která stanovuje, že zaokrouhlovat by se měla konečná hodnota, ne každá položka nákupu, a to na nejbližší eurocent.

Tabulka č. 2 představuje **časový harmonogram** zavedení eura na Slovensku, který stanovil, že se euro na Slovensku bude zavádět ve čtyřech etapách počínaje rokem 2005 a konče doporučeným datem pro duální zobrazování cen do června 2010.

Tab. č. 2: Časový harmonogram přijetí eura na Slovensku

1. etapa – do vstupu do ERM II	
do 06/ 2006	Příprava na vstup do ERM II
2. etapa – od vstupu do ERM II do rozhodnutí o vstupu SR do eurozóny	
do 06/ 2006	Vstup do ERM II
05/ 2008	Konvergenční zprávy Evropské komise a ECB
05 až 06/ 2008	Hodnotící procedura v evropských institucích
06/ 2008	Rozhodnutí rady EU o zrušení výjimky
06/ 2008	Stanovení konverzního kurzu (SKK/ EUR)

Tabulka pokračuje na další straně.

¹³ Soukromý i veřejný sektor si náklady zavedení nové měny hradí sám a tyto náklady by měly být co nejnižší.

Pokračování Tab. č. 2

3. etapa – mezi rozhodnutí o vstupu a vstupem SR do eurozóny	
07 až 12/ 2008	Zajištění potřebného množství eurobankovek a ražba euromincí
09 až 12/ 2008	Předzásobení NBS a komerčních bank eurovým oběživem
12/ 2008	Předzásobení maloobchodního sektoru eurovým oběživem
07/ 2008 až 12/ 2009	Povinné duální oceňování
do konce 12/ 2008	Konverze bankomatů, automatů a dalších zařízení, která fungují na mince nebo bankovky
4. etapa – po vstupu do eurozóny	
1. leden 2009	Vstup do eurozóny
do 16. 01. 2009	Duální oběh, hotovostní výměna SKK za EUR a stahování SKK z oběhu
od 17. 01. 2009	Pokračování výměny oběživa v NBS a komerčních bankách
do 31. 12. 2009	Povinnost duálního zobrazování cen
do 06/ 2009	Doporučeno duální zobrazování cen

Zdroj: Národní plán na zavedení eura v SR (2005), zpracováno autorkou

Úkolem **institucionálního zabezpečení** zavedení eura na Slovensku bylo určit nejdůležitější organizační a technické úlohy, které bylo nutné vykonat pro hladké přijetí této měny za svou národní měnu a také určit instituce, které budou zodpovídat za splnění daných úkolů. Vláda SR si za svého koordinátora zavedení eura určila *Ministerstvo financí SR*. *Národní koordinační výbor pro zavedení eura* představoval nejvyšší řídicí orgán spojený s touto akcí. Jeho úkolem byla koordinace vstupu do eurozóny, kontrola plnění plánu a informování vlády SR a Národní radu SR. Dále byly vytvořeny *pracovní výbory*, které se zabývaly řešením odborných otázek. Pracovních výborů bylo vytvořeno celkem šest. Tabulka č. 3 uvádí název daného výboru a orgán, pod kterým výbor funguje.

Tab. č. 3: Pracovní výbory (SR)

Pracovní výbor	Instituce
Banky a finanční sektor	Národní banka Slovenska
Komunikace	Národní banka Slovenska
Nefinanční sektor a ochrana spotřebitele	Ministerstvo hospodářství SR
Legislativa	Ministerstvo spravedlnosti SR
Veřejná správa	Ministerstvo financí SR
Informatika a statistika	Ministerstvo financí SR

Zdroj: Národní plán na zavedení eura v SR (2005), zpracováno autorkou

Informační kampaň „Euro naša mena“

Pracovní výbor pro komunikaci pod vedením NBS zaštiťoval informační kampaň s názvem *Euro naša mena*, ta měla za cíl informovat občany Slovenska o měně, kterou měli vyměnit za původní slovenskou korunu. Na tvorbě kampaně se podílela reklamní agentura Creo/Young & Rubicam. Sjednocujícím symbolem kampaně se stala peněženka, která měla ukázat, co se stane po zavedení nové měny. Kampaň byla cílena na občany, lidově s nimi komunikovala, osvětlovala proces přijetí nové měny a vysvětlovala základní pojmy, jako například *konverzní kurz* a další. Cílem kampaně bylo zabezpečit, aby veřejnost získala včas, v dostatečném rozsahu a ve srozumitelné formě informace o hodnotě konverzního kurzu, pravidlech duálního zobrazování cen atd., což mělo občanům usnadnit přechod na novou měnu.

Za účelem informovat občany byla vytvořena internetová stránka www.euromena.sk, která byla součástí celostátní informační kampaně, jež uskutečňovala vláda a NBS. V době, kdy vznikala tato diplomová práce, již nebylo možné internetovou stránku zobrazit. Pro lepší představu, jak webová stránka působila na občany, a co jim sdělovala, je tato kapitola doplněna o obrázek č. 1, který zobrazuje její úvodní stránku.

Podle úvodní stránky lze usoudit, že webová stránka vytvořená pro pomoc občanům při přípravách na vstup do eurozóny, byla uživatelsky přívětivá a přehledná. Zobrazuje například počet dní do přechodu na měnu euro, eurokalkulačku, odkazuje na rozhovory s kompetentní osobou, ankety či na aktuální zprávy týkající se eurozóny. Internetová stránka byla uvedena do provozu v průběhu prosince 2007 (Ministerstvo financí SR, 2008).

Cílem bylo poskytnout občanům denně aktualizované informace související s přechodem na měnu euro. Nacházely se zde také právní normy, příručky, informační publikace, fotografie, či také zábavná sekce s hrami pro děti.

Obr. č. 1: Úvodní stránka www.euromena.sk

Úvodná stránka | Mapa stránok | Publikácie | Zábava | Textová verzia

Kontakt | RSS

NAŠA mena

378 dní ostáva do zavedenia Eura

Vyhľadávanie:

Euro a Slovensko | **Občan a euro** | **Podnikatelia a právnické osoby** | **Médiá**

Spustenie oficiálnej internetovej stránky o Eure www.euromena.sk
 18.12.2007
 V rámci informačnej kampane o zavedení eura na Slovensku a v súlade s Národným plánom zavedenia eura v SR Ministerstvo financií SR a Národná banka Slovenska uviedli dňa 20.12.2007 do prevádzky oficiálnu internetovú stránku o zavedení eura v SR www.euromena.sk
[Viac >>](#)

Eurokalkulačka
 EUR = SKK
 1 EUR = 33,3940 SKK
 7 8 9 C
 4 5 6 CE
 1 2 3 SKK EUR
 0 , = EUR SKK
[prepočítať iným kurzom >>](#)

Česko v budúcom roku inflačné eurokritérium nesplní
 20.12.2007
 Česká republika v roku 2008 pravdepodobne nesplní ďalšie kritérium, ktoré je potrebné na..
[Viac >>](#)

Litva sa o euro pokúsi až o tri roky
 19.12.2007
 Európska komisia informovala, že Litva, ktorá v máji minulého roku len tesne nesplnila..
[Viac >>](#)

Slováci o eure veľa nevedia
 15.12.2007
 V čase, keď do prijatia eura na Slovensku zostáva už len niečo vyše roka, pribúda občanov,..
[Viac >>](#)

Online rozhovor
Igor Barát
 20.01.2008 10:00
 splnomocnenec vlády SR pre zavedenia eura (termíny online rozhovoru sú predbežné a upresníme ich neskôr)
[Viac >>](#)

Informačný bulletin
 Zadajte Vašu e-mailovú adresu a buďte pravidelne informovaní:

[Odoberať >>](#)
[Neodoberať >>](#)

Anketa
Ako ste sa dozvedeli o stránke euromena.sk?
 z médií (66%)
 z online vyhľadávačov (27%)
 od priateľov / kolegov (1%)
 iné (6%)
[Staršie ankety >>](#)

december 2007

Po	Ut	St	Š	Pi	So	Ne
26	27	28	29	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31	1	2	3	4	5	6

Hot line
 0800 103 104
 bezplatné volania zo siete Slovak Telekom a T-Mobile
 3876
 bezplatné volania zo siete Orange Slovensko

Aktuálny kurz
 dátum: 17.12.2007
 aktuálny kurz: EURO 33,394
[Celý kurzový lístok >>](#)

slovenské eurové mince
 • spoznajte ochranné prvky
 • pozrite si vzory mincí

najčastejšie otázky
 frequently asked questions
 Chcete nájsť odpovede na časté otázky?

Zdroj: Kopernická (2007)

3.1.4 NÁRODNÍ PLÁN ZAVEDENÍ EURA V ČR

Národní plán zavedení eura v České republice (2007) je rámcový dokument, vytvořený Ministerstvem financí ČR ve spolupráci s ČNB, definující základní zásady, na kterých bude zavedení eura v ČR založeno, dále harmonogram zavedení eura a institucionální zabezpečení.

Mezi **základní zásady** patří:

- jednorázové zavedení eura,
- duální cirkulace (paralelní oběh eura a české koruny po zavedení eura)
- zajištění kontinuity právních nástrojů, tedy zajištění platnosti smluv obsahujících údaje v českých korunách i po zavedení eura,
- pravidla pro použití přepočítacího koeficientu (při převodu korunových hodnot na eura) stanoveného Radou EU
- pravidla zaokrouhlování,
- princip nepoškození občana týkající se poplatků občanů a daní,
- předcházení zvyšování cen, monitoring dodržování pravidel přepočtu, zaokrouhlování a duálního zobrazování cen,
- minimalizace nákladů a
- věcná a finanční odpovědnost orgánů státní správy a samosprávy a subjektů soukromého sektoru.

Časový **harmonogram zavedení eura** v České republice je závislý na rozhodnutí vlády a ČNB o termínu vstupu republiky do systému směnných kurzů ERM II a na dlouhodobém plnění konvergenčních kritérií. Vládou ČR byl schválen jednorázový bezhotovostní i hotovostní postup zavedení eura, který byl rozdělen na čtyři etapy.

- V **první etapě**, v období před vstupem do ERM II, země absolvuje přípravu přístupu do systému směnných kurzů ERM II s orgány EU.
- **Druhou etapou** je myšlena doba od vstupu do ERM II po rozhodnutí o přijetí ČR do eurozóny. V této době probíhá komunikační kampaň, připravují se a přijímají legislativní změny, upravují se informační systémy a podobně.

- **Třetí etapa** je etapa mezi rozhodnutím Rady EU o zrušení výjimky pro zavedení eura do dne vstupu do eurozóny. V této době musí země zabezpečit dostatek bankovek a mincí pro hotovostní oběh, předzásobit banky a maloobchod tímto oběživem či zajistit přípravu konverze bankomatů či jiných automatů fungujících na mince a bankovky.
- **Čtvrtá etapa**, nastane po vstupu do eurozóny. V této etapě je třeba aplikovat pravidla o duální cirkulaci koruny a eura, zajistit dodržování pravidel spojených s přechodem na euro, pokračovat v komunikaci spojené se zavedením eura či sledovat cenovou hladinu a aplikovat pravidla proti zneužívání zavedení eura k navyšování cen.

V roce 2005 schválila vláda ČR materiál **Institucionální zajištění přijetí eura v České republice**, souhlasila se vznikem funkce národního koordinátora zavedení eura a se zřízením Národní koordinační skupiny (NKS) pro zavedení eura v ČR. NKS zřídila pracovní skupiny, které se realizují v konkrétních oblastech. Jejich činnost je koordinována gestory, jak uvádí tabulka č. 4.

Tab. č. 4: Pracovní výbory (ČR)

Pracovní skupina	Gestor
pro legislativu	Ministerstvo spravedlnosti ČR
pro finanční sektor	Česká národní banka
pro informatiku a statistiku	Ministerstvo informatiky ČR*
pro veřejné finance a veřejnou správu	Ministerstvo financí ČR
pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele	Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR
pro komunikaci	Ministerstvo financí ČR ve spolupráci s Českou národní bankou

* Předpokladem je, že jeho kompetence převezme v průběhu roku 2007 Ministerstvo vnitra ČR.

Zdroj: Národní plán zavedení eura v České republice (2007), zpracováno autorkou

3.2 PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ V SR

Tato kapitola čerpá data z *Analýzy konvergence slovenské ekonomiky*, kterou pravidelně, jednou ročně, vydává Odbor výzkumu NBS. Tyto zprávy hodnotící ukazatele nominální a reálné konvergence vůči průměru zemí EU jsou vydávány doposud, tedy i po vstupu Slovenska do eurozóny.

Podle *Analýzy konvergence slovenské ekonomiky (2008)* začaly přípravy na zavedení eura na Slovensku již před vstupem do EU v roce 2003, a to schválením Strategie přijetí eura v SR. Hlavním poselstvím Strategie přijetí eura v SR bylo, že pro Slovensko je výhodné přijmout společnou měnu co nejdříve po splnění maastrichtských kritérií udržitelným způsobem.

Evropská komise v květnu 2008 potvrdila, že Slovensko dosáhlo vysokého stupně udržitelné hospodářské konvergence a je tedy připraveno přijmout společnou měnu euro. 8. července 2008 přijal ECOFIN¹⁴ rozhodnutí o vstupu Slovenska do eurozóny k 1. lednu 2009. Důsledkem tohoto rozhodnutí pak bylo zavedení eura na Slovensku.

Slovensko splnilo všechna konvergenční kritéria se značnou rezervou, viz tabulka č. 5.

Tab. č. 5: Plnění konvergenčních kritérií na Slovensku v roce 2008

Kritérium	Aktuální hodnota v březnu 2008	Referenční hodnota v březnu 2008	Plnění kritéria
cenové stability	2,2 %	3,2 %	ANO
úrokových sazeb	4,5 %	6,5 %	ANO
směnného kurzu	účast v ERM II od 28. 11. 2005	účast v ERM II dva roky bez výrazného kolísání hodnot	ANO
veřejného deficitu	2,2 % HDP	3 % HDP	ANO
veřejného dluhu	29,4 % HDP	60 % HDP	ANO

Zdroj: *Analýza konvergence slovenské ekonomiky (2008)*, zpracováno autorkou

¹⁴ ECOFIN je Rada Evropské unie pro finanční a hospodářské záležitosti.

Kritérium cenové stability plní Slovensko od srpna 2007, kdy 12měsíční průměr meziroční HICP¹⁵ inflace klesl na 2,4 %, tedy pod referenční hodnotu. V prosinci daného roku klesla hodnota na historicky nejnižší úroveň 1,9 %. V dalších měsících, s ohledem na zvyšování dynamiky cen energií a potravin, došlo ke zvýšení 12měsíčního průměru meziroční inflace, a to na 2,2 % v březnu 2008. S ohledem na globální vývoj cen následně došlo ke zvýšení referenční hodnoty. Slovensko plnilo kritérium cenové stability s rezervou.

Kritérium úrokových sazeb představuje jediné z pěti kritérií, které Slovensko plnilo již při vstupu do EU. Úroková míra na Slovensku se dlouhodobě pohybovala pod úrovní referenční hodnoty.

Pro **kritérium směnného kurzu** je z pohledu příprav na přijetí eura důležitým milníkem 28. listopad 2005, kdy slovenská koruna vstoupila do mechanismu směnných kurzů (ERM II). Původně byla stanovena centrální parita slovenské koruny vůči euru na úroveň tržního kurzu 1 EUR = 38,4550 SKK. Po vstupu do ERM II zaznamenalo Slovensko masivní příliv zahraničních investic a došlo ke zrychlování hospodářského růstu v souvislosti s růstem produktivity práce, což mělo za následek posilnění rovnovážného reálného kurzu. Původně stanovená centrální parita již neodrážela aktuální stav ekonomiky. Došlo tedy ke změně kurzu na 1 EUR = 35,4424 SKK. S ohledem na pokračující rychlý a zároveň zdravý ekonomický vývoj, i tato úroveň přestala být v souladu se stavem ekonomiky. Od 29. května 2008 vešla v platnost nová centrální parita koruny vůči euru, a to 1 EUR = 30,1260 SKK, která se současně stala konverzním kurzem.

Kritérium veřejného deficitu dosáhlo úrovně 2,2 % HDP v roce 2008, jednalo se tedy o úroveň výrazně nižší než referenční hodnota. Slovensko ještě v roce 2007 neplnilo fiskální kritérium, neboť v této době byl vůči Slovensku uplatňovaný postup při nadměrném deficitu. Evropská komise ve své zprávě ze 7. května 2008 doporučila, aby ECOFIN v případě Slovenska zrušil postup platný při nadměrném deficitu, neboť byl odstraněn spolehlivým a udržitelným způsobem.

Kritérium veřejného dluhu byl již okolo roku 2006 dlouhodobě nižší než referenční hodnota. A v následujících letech se pohyboval okolo 30 % hranice HDP.

¹⁵ Harmonized Index of Consumer Prices (Harmonizovaný index spotřebitelských cen) představuje široce užívaný cenový index (Baldwin a Wyplosz, 2013).

Tabulka č. 6 ukazuje, jak se vyvíjelo plnění konvergenčních kritérií od vstupu Slovenska do EU v roce 2004 až do doby, kdy byla všechna kritéria splněna, k čemuž došlo v roce 2008.

Tab. č. 6: Plnění konvergenčních kritérií v SR v letech 2004-2008

Termín hodnocení						
Kritérium a stav jeho plnění: referenční hodnota* skutečná hodnota stav plnění	05/ 2004	10/ 2004	12/ 2005	12/ 2006	12/ 2007	05/ 2008
cenové stability (%)	2,2	2,2	2,5	2,9	2,8	4,1
	8,9	8,4	2,9	4,3	2,0	2,2
	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO
úrokových sazeb (%)	6,3	6,3	5,4	6,2	6,4	6,2
	5,1	5,1	3,6	4,3	4,5	4,5
	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
směnného kurzu	mimo ERM II	mimo ERM II	účast v ERM II	účast v ERM II	účast v ERM II	účast v ERM II
	NE	NE	NE	NE	ANO	ANO
veřejného deficitu (% HDP)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
	3,5	3,7	3,3	3,1	3,7	2,2
veřejného dluhu (% HDP)	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
	42,8	42,6	43,6	34,5	30,4	29,4
fiskální	NE	NE	NE	NE	NE	ANO

*roční

Zdroj: Analýza konvergence slovenské ekonomiky (2008), Dědek (2013), zpracováno autorkou

3.3 PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ V ČR

Tato kapitola je zaměřena na hodnocení ČR z pohledu plnění konvergenčních kritérií. Při zpracování této kapitoly byl využit dokument *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Tento dokument na konci každého kalendářního roku (od roku 2005) vydává Česká národní banka ve spolupráci s Ministerstvem financí ČR.

3.3.1 SITUACE V ROCE 2008

Slovensko docílilo splnění všech konvergenčních kritérií v roce 2008. **Jak na tom v daném roce byla Česká republika?** Podle *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou (2008)* v roce 2008 plnila ČR jen některá z kritérií, na rozdíl od Slovenské republiky. ČR v tomto roce nesplnila kritérium cenové stability, a to zejména díky protiinflačním šokům¹⁶, které hodnotu inflace posunuly výrazně nad hodnotu kritéria. Jednalo se však o jednorázový vliv na toto kritérium, které by v následujícím roce již mělo dosáhnout hodnot adekvátních pro plnění kritéria. Dále neplnila ani kritérium směnného kurzu. Nebylo možné provést hodnocení směnného kurzu, neboť to lze hodnotit až po vstupu do ERM II a se souvisejícím vyhlášením centrální parity pro kurz koruny. Kritéria, která nebyla zmíněna, Česká republika v roce 2008 plnila, viz následující tabulka.

Tab. č. 7: Plnění konvergenčních kritérií v ČR v roce 2008

Kritérium	Aktuální hodnota v srpnu 2008	Referenční hodnota v srpnu 2008	Plnění kritéria
cenové stability	6,1 %	4,1 %	NE
úrokových sazeb	4,7 %	6,4 %	ANO
směnného kurzu	není účast v ERM II	účast v ERM II dva roky bez výrazného kolísání hodnot	NE
veřejného deficitu	1,2 % HDP	3 % HDP	ANO
veřejného dluhu	28,8 % HDP	60 % HDP	ANO

Zdroj: *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou (2008)*, zpracováno autorkou

¹⁶ Tyto šoky byly spojeny především s extrémním nárůstem světových cen potravin a energií a s úpravou nepřímých daní v souvislosti s reformou veřejných financí (zvýšení snížené sazby DPH, spotřební daně na cigarety či zavedení ekologických daní).

3.3.2 SITUACE DO ROKU 2019

Tato kapitola je zaměřena na analýzu ekonomické sladění ČR s eurozónou v posledních letech. Dokument Vyhodnocení plnění maastrichtských kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou (2018) hodnotí situaci v letech 2015-2017, viz tabulka č. 8.

Kritérium cenové stability nebylo v roce 2017 splněno. Podílely se na tom především domácí faktory odrážející dlouhotrvající nadprůměrný ekonomický růst a převis poptávky nad nabídkou na trhu práce. Došlo ke zrychlenému růstu mezd plynoucímu z nízké nezaměstnanosti a vysokého počtu volných pracovních míst. V rámci EU se ČR v roce 2017 řadila mezi země s vyšší inflací.

Kritérium úrokových sazeb plní Česká republika dlouhodobě se značnou rezervou. Makroekonomická a finanční stabilita spolu s důvěryhodnou fiskální politikou se odrážejí v trvale kvalitním ratingovém hodnocení ČR a bezproblémovém upisování státních dluhopisů. Na základě dosavadního a očekávaného vývoje se nepředpokládá, že by ČR toto kritérium neplnila.

Pro splnění **kritéria směnného kurzu** je nutné úspěšné, minimálně dvouleté setrvání národní měny v ERM II. Formální plnění tohoto kritéria není možné až do vstupu ČR do ERM II. Hodnocení plnění lze do této doby provádět pouze v analytické rovině pomocí hypotetické centrální parity CZK/EUR. Zapojení ČR do ERM II by se mělo odehrát až po dosažení vysoké míry ekonomické sladění s eurozónou a tak, aby ji krátce po splnění kritéria směnného kurzu bylo umožněno přijmout euro. Dále v podmínkách adekvátní situace v domácí ekonomice a při stabilitě na světových finančních trzích.

Kritérium veřejného deficitu ČR dlouhodobě plní. V roce 2016 zaznamenává ČR přebytek, po letech schodkového hospodaření, ve výši 0,7 % HDP. V roce 2017 se přebytek ještě zvýšil, a to na 1,5 % HDP, k čemuž pomohl růst daňových příjmů a mírné tempo růstu výdajů. Prognózy Ministerstva financí ČR zveřejněné koncem roku 2019 předpokládaly, že s plněním tohoto kritéria nebude ani v budoucnu žádný problém. V březnu 2020 však byl v ČR vyhlášen nouzový stav vyvolaný šířením onemocnění COVID-19. V souvislosti s tím česká vláda po schválení Poslaneckou sněmovnou ČR navýšila plánovaný deficit státního rozpočtu ČR z původních 40 miliard Kč na 300 miliard (Ministerstvo financí ČR, 2020). V situaci, kdy se předpokládá významný pokles ekonomické výkonnosti ČR v roce 2020, představuje toto navýšení deficitu státního rozpočtu významné překročení stanoveného konvergenčního kritéria.

Kritérium veřejného dluhu se daří dlouhodobě plnit se značnou rezervou. Po světové finanční a hospodářské krizi v letech, se v letech 2009-2012 dluh sektoru vládních institucí výrazně zvýšil, a to z méně než 30 % HDP na přibližně 45 % HDP. Od té doby však hodnoty vlivem přebytkového hospodaření a příznivé situace na finančních trzích značně klesají. V souvislosti s tímto kritériem si ČR připravovala prostor pro to, aby hranice nebyla překročena ani při hlubší hospodářské krizi, která by v budoucnu mohla nastat. Za největší riziko při plnění tohoto kritéria je považováno stárnutí obyvatelstva a s tím spojené finanční tlaky na systém důchodového zabezpečení. Vzhledem k velmi úspěšnému plnění tohoto konvergenčního kritéria před vypuknutím světové pandemie koronaviru (viz tab. 8), lze předpokládat, že ani výrazný deficit státního rozpočtu v roce 2020 nezvýší podíl veřejného dluhu na HDP nad stanovený limit 60 %.

Tab. č. 8: Plnění konvergenčních kritérií v ČR v letech 2015-2019

Termín hodnocení							
Kritérium a stav jeho plnění: referenční hodnota skutečná hodnota stav plnění	2015	2016	2017	2018*	2019*	2020**	2021**
cenové stability (%)	0,6	0,7	2,1	2,3	2,6	2,9	3,1
	0,3	0,6	2,4	2,1	2,2	1,8	1,8
	ANO	ANO	NE	ANO	ANO	ANO	ANO
úrokových sazeb (%)	3,8	4,1	3,3	4,0	4,1	3,2	4,1
	0,6	0,4	1,0	2,1	2,6	3,0	3,3
	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
směnného kurzu	mimo ERM II	mimo ERM II	mimo ERM II	mimo ERM II	mimo ERM II	mimo ERM II	mimo ERM II
	NE	NE	NE	NE	NE	NE	NE
veřejného deficitu (% HDP)	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
	-0,6	0,7	1,5	1,6	1,0	0,9	0,8
veřejného dluhu (% HDP)	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
	40,0	36,8	34,7	33,0	31,9	30,9	30,0
fiskální	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO

* predikce z prosince 2018

**výhled z prosince 2018

Zdroj: Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou (2018), zpracováno autorkou

3.4 ÚČAST V INSTITUCÍCH A MECHANISMECH EURA

Od roku 2004, kdy došlo ke vstupu SR a ČR do Evropské unie, do současné doby, došlo k zásadním, především institucionálním, změnám eurozóny. Účast v nově vzniklém *Evropském stabilizačním mechanismu (European Stability Mechanism, EMS)*, tzv. eurovalu a *bankovní unii*, představuje pro kandidátské země další potenciální náklady přijetí eura.

Evropský stabilizační mechanismus představuje záchranný mechanismus eurozóny s cílem zajistit její finanční stabilitu. Smlouva o zřízení EMS byla podepsána v roce 2012. Finanční pomoc z prostředků záchranných mechanismů eurozóny je podmíněna přísnými podmínkami (kondicionalitami). Příjemce pomoci¹⁷ se zaváže k úsporným opatřením a strukturálním reformám, které mají za cíl, aby se veřejné finance staly dlouhodobě udržitelnými a mohl být obnoven přístup země k běžnému vypůjčování finančních prostředků na kapitálových trzích. EMS představuje nadnárodní finanční instituci hospodařící se vlastním kapitálem, kterou založily členské státy eurozóny. **Zapojení do EMS nepředstavuje z právního hlediska kritérium pro vstup do eurozóny. Očekává se však, že zájemce o členství v eurozóně bude akceptovat závazky účasti v EMS, neboť nelze pouze čerpat výhody plynoucí ze společné měny a nepodílet se na upevňování její dlouhodobé stability (Dědek, 2014).**

Evropská rada (2019) a Dědek (2014) uvádí, že upsaný kapitál EMS byl stanoven ve výši 702 mld. eur a Evropskou centrální bankou rozpočítán mezi akcionářské země. Kapitál splacený členskými státy eurozóny tvoří 80 mld. eur, zbytek tvoří přislíbený kapitál, který jsou členské země povinné splatit na požádání. Maximální úvěrová kapacita systému je stanovena na 500 mld. eur. Slovensko se na základním jmění podílí částkou 5,77 mld. eur, která představuje podíl na celkovém kapitálu ve výši 0,8184 %. Slovensko do EMS již přispělo částkou 660 mil. eur.

V souvislosti se členstvím v eurozóně je zmiňována obava, že by země mohly doplácet na ekonomické neúspěchy ostatních členských zemí. Oldřich Dědek v rozhovoru (Kroc, 2019) vyvrací tvrzení: „*Země eurozóny musí platit dluhy zemí, které nejsou příliš rozpočtově zodpovědné, jako například Řecko.*“. Pomoc, která byla Řecku poskytnuta

¹⁷ V roce 2010 eurozóna poprvé čelila hrozbě bankrotu svého člena. Konkrétně se jednalo o Řecko. V té době eurozóna nedisponovala specifickým nástrojem krizového řízení, proto byla k pomoci Řecku zvolena metoda syndikovaného úvěru. Evropská komise shromáždila od členů eurozóny 80 mld. eur (formou dvoustranné půjčky), které byly po dobu 18ti měsíců posílány Řecku. Slovensko se na finanční pomoci odmítlo podílet a narušilo tak jednotný postup členů eurozóny (Dědek, 2014).

z Mezinárodního měnového fondu, je návratná, což znamená, že Řecku byla poskytnuta pomoc proto, aby se dostalo do stavu, kdy bude moci opět splácet dluhy. Pomoc ze strany eurozóny byla podmíněna řadou reforem, které řecká vláda musela provést: např. snížení platů a důchodů a snížení nadměrné zaměstnanosti ve státním sektoru (Kroc, 2019).

Účast v EMS by pro ekonomiku ČR znamenala relativně největší díl nákladů při vstupu do eurozóny. Česká republika by se na celkovém kapitálu podílela přibližně částkou 50 mld. CZK, s ohledem na měnový kurz. Zároveň by přijala podmíněný závazek ve výši až 380 mld. CZK, což znamená, že by se ČR v případě, že některý ze států eurozóny nebude splácet své dluhy, podílela na úhradě těchto nesplacených půjček Evropské centrální bance. Pravděpodobnost, že by byl závazek čerpán v plné výši je velmi malá, nelze však vyloučit, že by mohl být v menší míře po ČR uplatňován (Fassmann a Ungermann, 2018).

3.5 SROVNÁNÍ VYBRANÝCH MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ V SR A ČR

Tato kapitola na základě vybraných makroekonomických dat analyzuje ekonomické dopady vstupu Slovenska do eurozóny. Teoretickým základem pro tuto část práce je kapitola 1, která uvádí výčet možných pozitivních a negativních dopadů při zapojení státu do měnové unie.

V případě porovnávání odlišnosti či podobnosti hodnot makroekonomických ukazatelů, v různých zemích ve stejných letech, je nutné uvážit také další efekty, které je ovlivňují. Zásadní vliv na ekonomiky států po celém světě měla **hospodářská krize**, která vypukla v roce 2007 ve Spojených státech amerických jako hypoteční krize a plně se v USA rozvinula na podzim roku 2008. S ohledem na propojenost světové ekonomiky se krize postupně rozšířila po celém světě, včetně SR a ČR, kde doznívala v roce 2010.

S ohledem na velkou otevřenost české ekonomiky se krize podepsala na poklesu zahraniční poptávky, což mělo za následek propad produkce a nárůst míry nezaměstnanosti. Dále došlo ke zvýšení volatility měnového kurzu, zvýšila se riziková přírážka k úrokovým sazbám, jak na mezibankovním trhu, tak i u klientských úvěrů, došlo k propadu HDP v roce 2009 či ke zpomalení růstu mezd ve zmíněném roce. Situace se odrazila v ochabující spotřebě domácností a došlo k výraznému snížení inflace (ČNB, 2010). Hospodářská krize dopadla negativně také na slovenskou ekonomiku. Vysoký směnný kurz nepříznivě dopadl na slovenské exportéry, kteří nedostali podporu Národní banky

Slovenska v podobě devalvace měny, jako čeští vývozci. I toto mělo vliv na hlubší propad HDP v roce 2009. Je proto velmi obtížné hodnotit, jaký dopad měl na slovenskou ekonomiku vstup státu do eurozóny, protože došlo k časovému souběhu této významné události se světovou hospodářskou krizí.

3.5.1 INFLACE

Následující text se zabývá inflací¹⁸. Často diskutovanou otázkou ve spojení se vstupem do eurozóny je právě možné zvyšování cen výrobků a služeb. Tabulka č. 9 uvádí hodnoty Harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v % ve Slovenské republice a České republice. Cílem je zhodnotit, jaký dopad na míru inflace na Slovensku mělo přijetí eura.

V roce 2009, tedy v roce, kdy došlo k přijetí eura na Slovensku, lze v obou zemích pozorovat velmi nízkou míru inflace, a to okolo 1 %. Tuto skutečnost lze podle Li (2006) připisovat celosvětové hospodářské krizi, která v těchto letech na oba státy dopadala.

V souvislosti se vstupem do eurozóny lze mezi občany zaznamenat obavu ze zvýšení cen výrobků a služeb. Z ekonomického hlediska se jev zvýšení cenové hladiny měří mírou inflace. Na Slovensku po roce 2009 nedošlo ke zvýšení inflace, nezvýšily se ceny zboží v obchodech. Obchodníci si nedovolili zvyšovat ceny, neboť probíhaly kontroly a v obchodech byla u zboží uváděna dvojitá cena, a to již půl roku před přijetím a rok po přijetí eura (Hosnedlová, 2018).

Potenciální obavy ze zvýšení inflace před vstupem Slovenska do eurozóny se nepotvrdily. Jak lze usoudit z dat v tabulce č. 9, míra inflace v SR s výjimkou mezi lety 2011-2012 nenabýval nepřiměřeně vysokých hodnot. Vyšší hodnoty inflace v letech 2011-2012 lze částečně přisuzovat oslabení globální ekonomické aktivity a dopadu spotřebitelské poptávky na vývoj cen. To, že nedošlo k výraznému zvýšení míry inflace, může být také přisouzeno slovenskému zákonu o zavedení eura, který výslovně stanovil, že prudké zvýšení cen v souvislosti se zavedením měny euro bude přísně potrestáno. V letech 2009-2014 lze pozorovat podobný vývoj míry inflace v obou sledovaných zemích. Při detailnějším sledování vývoje cen vybraných druhů zboží a služeb je možné konstatovat,

¹⁸ Inflace nastává, když roste cenová hladina. Inflace se měří pomocí cenových indexů, tedy váženým průměrem cen výrobků. Index spotřebitelských cen (CPI) udává současnou cenu koše spotřebního zboží a služeb vzhledem k ceně spotřebního koše v retenčním roce (Samuelson a Nordhaus, 2010). **Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP)** slouží ke srovnávání rozdílů mezi národními indexy spotřebitelských cen. Pro ECB představuje důležitý nástroj pro určení cenové stability v Evropské měnové unii a také představuje součást kritérií vstupu do EMU (Soukup a kol. 2018).

že v SR a ČR ceny oblečení, obuvi a domácího zařízení spíše klesaly, zatímco výdaje na bydlení a energie rostly (Li, 2006).

Tab. č. 9: Průměrná roční inflace (HICP) v SR a ČR v letech 2008-2019

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Země	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SR (%)	3,9	0,9*	0,7	4,1	3,7	1,5	-0,1	-0,3	-0,5	1,4	2,5	2,8
ČR (%)	6,3	0,6	1,2	2,2	3,5	1,4	0,4	2,3	0,7	2,4	1,96	2,6

* rok vstupu země do eurozóny

Zdroj: Inflation.eu (2020), zpracováno autorkou

Euroskeptici často jako negativní dopad jednotné měny uvádějí vyšší míru inflace, a to hlavně před přistoupením země do eurozóny. Heller a Warzala (2019) však na základě analýzy ekonomického vývoje ve vybraných zemích střední a východní Evropy dokládají, že taková tvrzení mohou být zavádějící. Po vstupu do eurozóny byla na Slovensku úroveň inflace ve srovnání s roky před vstupem do eurozóny relativně nízká. V Estonsku došlo k růstu cen v roce přistoupení k euru, avšak v dalších letech docházelo k systematickému snižování inflace. Slovensko, Slovinsko a Polsko (které není v eurozóně) vykazovaly nízké a srovnatelné míry inflace. V letech 2014-2017 se ve Slovinsku, Slovensku či Polsku, vyskytovala deflace. V daném období došlo ke stabilizaci cen v Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Slovinsku či Slovensku a lze konstatovat, že příčinou byla adopce eura. Na druhé straně došlo také ke stabilizaci cen v Polsku, které není členem eurozóny, lze tedy předpokládat, že v případě takto velké země existují i další stabilizační účinky na inflaci (Heller a Warzala, 2019).

3.5.2 VÝKONNOST EKONOMIKY

Vývoj hrubého domácího produktu v Slovenské republice a České republice v letech 2008-2019 lze vyčíst z tabulky č. 10.

Tab. č. 10: Meziroční změna HDP v SR a ČR v letech 2008-2019

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Země	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
SR (%)	5,6	- 5,5	5,7	2,9	1,9	0,7	2,8	4,8	2,1	3,0	4,0	2,3
ČR (%)	2,7	-4,8	2,3	1,8	-0,8	-0,5	2,7	5,3	2,5	4,4	2,8	2,6

Zdroj: Eurostat (2020), zpracováno autorkou

Přijetí eura a vysoký směnný kurz dopadl nepříznivě na slovenské exportéry, neboť nezískali podporu národní banky v podobě devalvace měny, jako čeští exportéři. I to vedlo k hlubší recesi na Slovensku v roce 2009, tedy v době, kdy na obě exportně orientované ekonomiky dopadala globální finanční krize. Na českou ekonomiku měla krize v tomto období menší dopad také díky relativně zdravějšímu finančnímu systému, lepší makroekonomické situaci s menší inflací, vyšším ekonomickým růstem či nižší zadlužeností domácností. Po odeznění dopadů globální krize docházelo k rychlejšímu ekonomickému uzdravování na Slovensku. Od roku 2010 byl na Slovensku zaznamenáván trend pozitivního růstu HDP a podle předpovědí Evropské komise z roku 2015 se předpokládalo také překročení EU průměru v letech 2015 a 2016. Naopak, jak je zřejmé z tabulky č. 10, mezi lety 2012-2013 česká ekonomika poklesla oproti úrovni v letech 2009 a 2010 (Li, 2016).

V roce 2011 došlo v ČR poklesu domácí poptávky v důsledku snížení veřejné spotřeby. Hrubý domácí produkt byl tak tažen převážně zahraničním obchodem. V průběhu roku 2001 došlo k poklesu zahraniční poptávky a investic a tím ke značnému poklesu růstové dynamiky HDP. V roce 2012 došlo v České republice k nové recesi, která byla způsobena propadem domácí poptávky (Spěváček, 2013).

Závěry analýzy (Heller a Warzala 2019) vývoje HDP v letech 2005-2017, v Estonsku, Lotyšsku, Litvě, Slovensku, Slovinsku a Polsku, uvádějí pokles HDP v roce 2009 ve všech zmíněných zemích, zapříčiněný ekonomickou krizí. Z toho plyne, že ani vstup Slovenska do eurozóny automaticky nezajistil zemi ochranu před poklesem HDP v době krize. Obecně lze říci, že krize silněji dopadla na menší ekonomiky. Největší tempo růstu HDP bylo v letech 2005-2017 zaznamenáno v Polsku a na Slovensku. Mezi lety 2014-2017 HDP na Slovensku rostlo pomaleji než v ostatních zkoumaných zemích. Toto bylo dle Heller a Warzala (2019) zapříčiněno krizí v eurozóně, která negativně ovlivnila nové členy.

Jak je zřejmé z tabulky č. 10 HDP v roce 2009 pokleslo, a to v důsledku poklesu jak zahraniční, tak i domácí poptávky. Ke snížení HDP přispěl především průmysl, stavebnictví a služby. Tvorbu HDP negativně ovlivnil také vývoj přidané hodnoty a podobně tlumivě působily také nepřímé daně. Největší pokles ekonomika zaznamenala v 1. čtvrtletí roku 2009, zbytek roku docházelo k postupnému ožívování ekonomiky. Růstu přidané hodnoty bylo dosaženo v zemědělství či finančních službách. V roce 2010 došlo k růstu HDP oproti předchozímu roku. Na růstu se podílelo především oživení zahraniční

poptávky. Domácí poptávka rostla, ale pomaleji než zahraniční. Ke zlepšení ekonomického vývoje přispěl hlavně průmysl a služby (NBS, 2010).

Do roku 2013 zaznamenávala slovenská ekonomika meziroční pokles tempa růstu hrubého domácího produktu. V roce 2013 vzkvétala především zahraniční poptávka. Domácí poptávka poklesla důsledkem nižších investic. Soukromá spotřeba stagnovala vlivem přetrvávající vysoké nezaměstnanosti a veřejná spotřeba mírně rostla, a to hlavně díky lepšímu vývoji v druhé polovině roku. K růstu HDP oproti minulému roku přispěl především průmysl a některé služby, jako například obchod, či finanční a pojišťovací služby, informační technologie a další (NBS, 2013).

V roce 2015 došlo ke zrychlení tempa růstu HDP důsledkem výrazného růstu domácí poptávky, za kterým stál hlavně růst investic související s čerpáním dotací z fondů EU. Nadále rostla také spotřeba domácností. Z hlediska odvětví byl růst ekonomiky ovlivněn průmyslem, stavebnictvím, velkoobchodem či veřejnou správou. Naopak pokles byl zaznamenán v zemědělství. Negativně na HDP působil čistý export důsledkem převyšujícího dovozu nad vývozem zboží a služeb. O rok později zaznamenala slovenská ekonomika mírné zpomalení tempa růstu HDP (NBS, 2015).

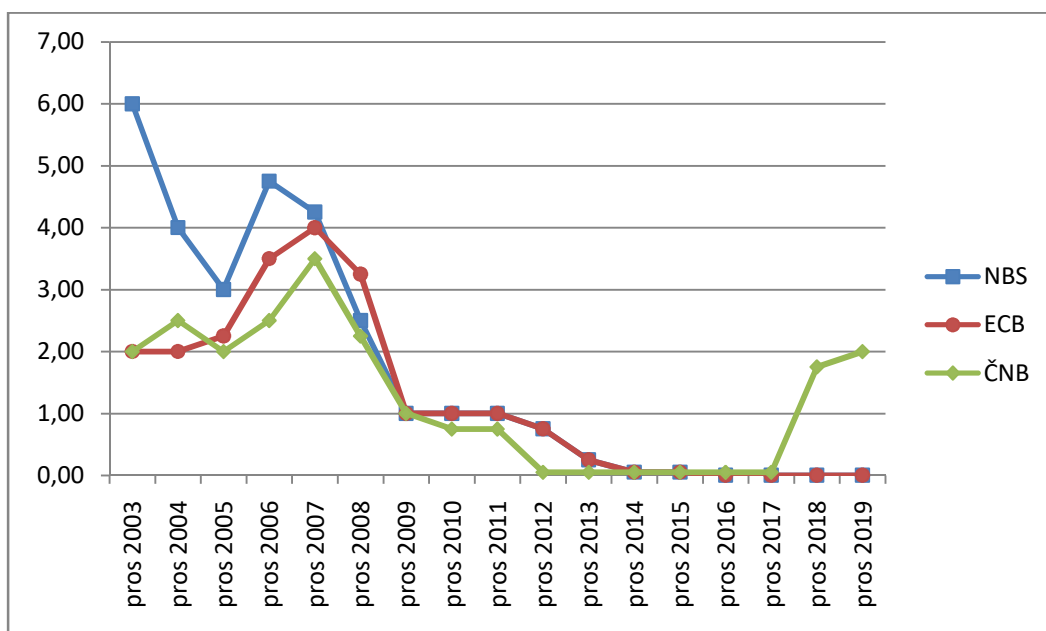
Zrychlený růst ekonomiky byl zaznamenán také v roce 2017. Pozitivní vliv na HDP měla v tomto roce zvyšující se spotřeba domácností, stejně tak jako čistý export. Spotřeba domácností byla pozitivně ovlivněna situací na trhu práce, kde došlo k růstu disponibilního důchodu. Tato situace přispěla ke zvýšení výdajů na jiné než nezbytně nutné zboží, například na zdraví, rekreace či vzdělávání. Čistý export byl pozitivně ovlivněn flexibilní reakcí na zahraniční poptávku. Rostl vývoz zboží a byl zaznamenán i mírný nárůst vývozu služeb. Slovenská ekonomika zvýšila export v oblasti automobilového průmyslu o 5,1 %. Podle výroční zprávy NBS (2017) posílil export Slovenska na trhu v rámci Evropské unie.

3.5.3 ÚROKOVÉ SAZBY

Náklad vstupu Slovenska do měnové unie představuje ztráta nezávislé měnové politiky. Vstupem Slovenska do eurozóny došlo k předání nástrojů měnové politiky z rukou Národní banky Slovenska do rukou Evropské centrální banky. V SR se pro hlavní refinanční operace (obchody) od roku 2009 považuje základní úroková sazba ECB, neboť s přijetím eura ztratila Národní banka Slovenska nástroje monetární politiky, tedy možnost ovlivňovat úrokové sazby v ekonomice.

Obrázek č. 2 ukazuje, že od roku 2009 je křivka vývoje úrokové sazby na Slovensku totožná s vývojem úrokové sazby v eurozóně.

Obr. č. 2: Vývoj úrokové sazby NBS, ECB a ČNB v % v letech 2004-2019

Zdroj: zpracováno autorkou na základě dat NBS, ECB a ČNB

Národní banka Slovenska již úrokovou sazbu v ekonomice nemůže ovlivnit, na rozdíl od České národní banky, která je plně kompetentní za vývoj úrokové sazby v České republice. Na obrázku jsou vyobrazena data z časového období již pět let před vstupem Slovenska do eurozóny, aby bylo možné porovnat vývoj v době, kdy velikost úrokové sazby závisela na rozhodnutích NBS. Z obrázku je zřejmé, že v této době byla úroková míra na Slovensku vyšší, než v eurozóně a zároveň i v ČR. Od přelomu let 2007 a 2008 lze zaznamenat podobné hodnoty úrokových sazeb v obou ekonomikách.

V období, kdy na ekonomiky SR a ČR nejvíce dopadala globální ekonomická krize, docházelo v ČR ke snižování úrokové sazby vyhlášené Českou národní bankou. Vzhledem k podobnosti obou ekonomik je pravděpodobné, že by se Národní banka Slovenska v tomto období chovala podobně. S ohledem na to, že v roce 2009 již neměla pravomoc přímo ovlivňovat výši sazby, musela pouze čekat na to, jak se zachová Evropská centrální banka. V případě, že by z eurozóny bylo zasaženo pouze Slovensko, mohl by nastat takzvaný *asymetrický šok*, kdy by změna hodnot v tak malé ekonomice výrazně neovlivnila celkové ekonomické ukazatele eurozóny. Ekonomická krize však nezasáhla pouze Slovensko, ale lze hovořit o celoevropském hospodářském problému, což vedlo k postupnému snižování úrokové sazby Evropskou centrální bankou (Droppa, 2015).

Nemožnost oslabení kurzu národní měny a zároveň oslabení kurzů členů V4¹⁹ způsobilo dočasné nadhodnocení reálného kurzu v SR v době globální ekonomické krize. To vedlo k přibrzdění ekonomiky Slovenska a k tvrdšímu dopadu na export a zaměstnanost. Když česká koruna začala posilňovat, situace na Slovensku se obrátila a došlo k postupnému zlepšování výkonu slovenské ekonomiky. Na rozdíl od ČR, která si k nastartování ekonomiky pomohla intervencemi proti vlastní měně, v SR nedošlo k posilování ekonomiky přes nominální kurz, který se změnil z nadhodnoceného na podhodnocený a zůstal tak do současnosti (Tóth, 2017).

Tabulka č. 11 shrnuje úrokové sazby na Slovensku a v Česku od roku 2004.

Tab. č. 11: Úroková sazba v SR a ČR v letech 2004-2019

NBS		ČNB		ECB		ČNB	
Platné od	Repo sazba (%)	Konec roku	Repo sazba (%)	Platné od	Sazba (%)	Konec roku	Repo sazba (%)
22. 12. 2003	6,00	2003	2,00	1. 1. 2009	2,50	2008	2,25
29. 3. 2004	5,50	2004	2,50	21. 1. 2009	2,00	2009	1,00
29. 4. 2004	5,00	2005	2,00	11. 3. 2009	1,5	2010	0,75
1. 7. 2004	4,50	2006	2,50	8. 4. 2009	1,25	2011	0,75
29. 11. 2004	4,00	2007	3,50	13. 5. 2009	1,00	2012	0,05
1. 3. 2005	3,00			13. 4. 2011	1,25	2013	0,05
1. 3. 2006	3,50			13. 7. 2011	1,50	2014	0,05
31. 5. 2006	4,00			9. 11. 2011	1,25	2015	0,05
26. 7. 2006	4,50			14. 12. 2011	1,00	2016	0,05
27. 9. 2006	4,75			11. 7. 2012	0,75	2017	0,05
28. 3. 2007	4,50			8. 5. 2013	0,50	2018	1,75
25. 4. 2007	4,25			13. 11. 2013	0,25	2019	2,00
29. 10. 2008	3,75			11. 6. 2014	0,15		
12. 11. 2008	3,25			10. 9. 2014	0,05		
10. 12. 2008	2,50			9. 12. 2015	0,05		
				16. 3. 2016	0,00		
				18. 9. 2019	0,00		

Zdroj: ČNB (2020), NBS (2020), zpracováno autorkou

¹⁹ V4 představuje označení pro Visegrádskou skupinu, tedy regionální uskupení Česka, Maďarska, Polska a Slovenska.

Do roku 2008 ovlivňovala úrokové sazby na Slovensku Národní banka Slovenska. Od roku 2009 je toto již v režii Evropské centrální banky, jak je zřejmé z tabulky č. 11. Na rozdíl od Slovenska je v ČR monetární politika v rukou České národní banky. ČNB uvedla své instrumentum do souladu s ECB a v souvislosti s monetární politikou používá v současné době tři typy úrokových sazeb, jak uvádí Jurečka a kol. (2017):

- dvoutýdenní repo sazbu,
- diskontní sazbu a
- lombardní sazbu.

Repo sazba, v současné době považována za nejdůležitější ze tří uvedených, představuje maximální úrokovou míru, za kterou mohou obchodní banky ukládat své přebytečné prostředky v centrální bance. Jedná se o *dvoutýdenní* sazbu, neboť lhůta těchto vkladů je dva týdny. V souvislosti s vyhlášením repo sazby vyhláší ČNB také objem vkladů, který je ochotná přijmout. ČNB poté uspokojuje nejprve vklady s nižším úrokovým požadavkem a pak přijímá vklady, u kterých je požadována vyšší úroková míra, a to až do výše **maximální** hodnoty repo sazby.

Repo operace slouží ČNB jako nástroj ke stahování a uvolňování peněžních prostředků z oběhu a dále zpět do oběhu. Ke **stahování peněžních prostředků z oběhu** dochází, když ČNB přijímá vklady od obchodních bank, a to prodejem svých cenných papírů v podobě dluhopisů. Po uplynutí doby splatnosti vrátí ČNB své věřitelské bance jistinu zvýšenou o úrok ve výši repo sazby a obchodní banka vrátí centrální bance zpět její cenné papíry. ČNB pak zpětným nákupem svých dluhopisů od obchodních bank **uvolňuje peněžní prostředky zpět do oběhu**. Operace, kdy ČNB jednou stahuje peněžní prostředky z oběhu a podruhé uvolňuje peněžní prostředky do oběhu, se nazývají *operace na volném trhu*, jejichž smyslem je ovlivňování úrokové míry v ekonomice, nikoliv množství peněz.

ČNB dále používá ještě zmíněnou diskontní a lombardní sazbu. **Diskontní** sazbou, která je nižší než dvoutýdenní repo sazba, jsou úročeny vklady obchodních bank v případě, že jsou uloženy v ČNB krátkodobě, přes noc (*overnight*). **Lombardní** sazba slouží k úročení prostředků, které si obchodní banky mohou krátkodobě, přes noc (*overnight*) vypůjčit od ČNB. V tomto případě je lombardní sazba vyšší než dvoutýdenní repo sazba. Jako záruku musí při tomto krátkodobém vypůjčení peněžních prostředků obchodní banky centrální bance poskytnout své cenné papíry (Jurečka a kol. 2017).

3.5.4 ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Jedním z hlavních argumentů pro přijetí eura je předpokládané zvýšení obchodu mezi obchodními partnery se stejnou měnou či přilákání investic od daného partnera, což vede zpravidla ke zvýšení produktivity. Současný vývoj slovenského vývozu do eurozóny je v souladu s předpoklady NBS, kdy se odhadoval nárůst 30-90 % za 15 let, jak ukazuje obrázek č. 3. Na druhé straně podobný, či dokonce výraznější růst byl zaznamenán v ČR. Tóth (2017) porovnává vývoj zahraničního obchodu na Slovensku s vývojem v Česku, a to s ohledem na velkou podobnost (otevřenost) ekonomik a vysoký podíl průmyslu, který se soustřeďuje na automobily a elektroniku.

Obchod Slovenska se zeměmi eurozóny roste po roce 2009 podle předpokladů NBS. Zároveň však roste stejně i v ČR, a proto nelze jasně zhodnotit, zda za tento pozitivní vývoj může zavedení eura na Slovensku (Tóth 2017).

Obr. č. 3: Skutečný a předpokládaný vývoz ze Slovenska v období 1999-2017

Zdroj: NBS (2017)

Mezi dominující odvětví ve slovenském vývozu lze zařadit automobilový průmysl, elektrotechnický průmysl, hutnictví, petrochemický a chemický průmysl, naopak v dovozu dominuje elektrotechnický a automobilový průmysl, energetické suroviny a farmaceutický

průmysl (ZÚ ČR, 2019). Na českém vývozu a dovozu mají dominantní postavení stroje a dopravní prostředky, průmyslové a spotřební zboží, či polotovary a materiály (ČSÚ, 2020)

Tabulka č. 12 ukazuje vývoj dovozu a vývozu na Slovensku a v Česku ve sledovaném období. Pro lepší srovnání jsou data uvedena ve stejné měně, tedy v miliardách eur. Z tabulky je vidět procentní změna v dovozu a vývozu oproti předchozímu roku.

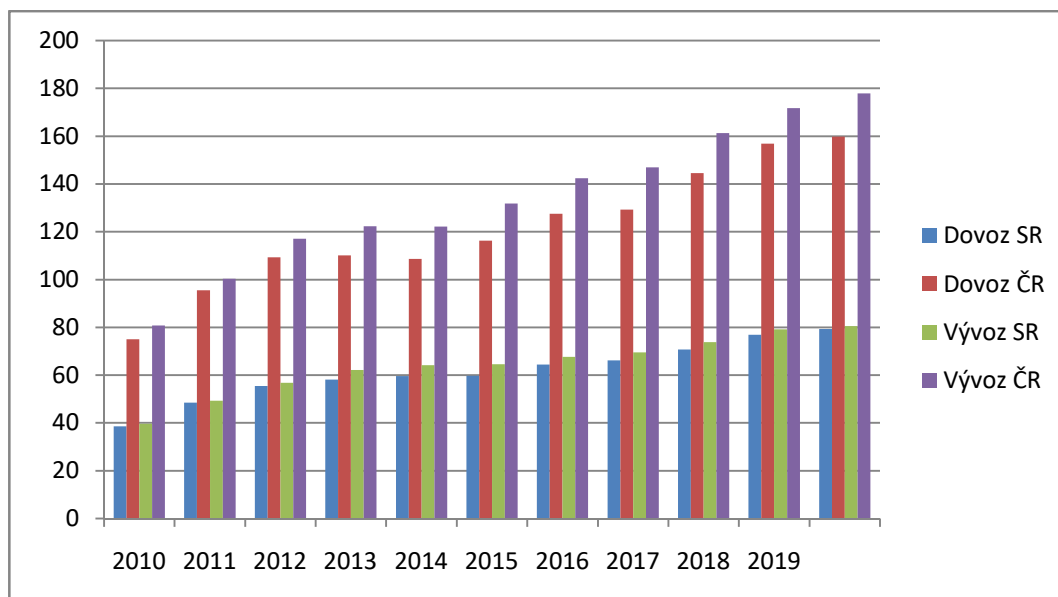
Tab. č. 12: Vývoj dovozu a vývozu v SR a ČR v mld. eur

	SR (mld. eur)					ČR (mld. eur)				
	dovoz	%	vývoz	%	saldo	dovoz	%	vývoz	%	saldo
2019	79,362	3,3	80,460	1,7	1,097	159,768	1,9	177,842	3,6	18,074
2018	76,835	8,6	79,145	7,2	2,310	156,852	8,6	171,716	6,5	14,864
2017	70,778	6,9	73,852	6,2	3,074	144,491	11,8	161,284	9,7	16,793
2016	66,188	2,7	69,555	2,9	3,367	129,272	1,4	147,004	3,3	17,732
2015	64,447	7,8	67,607	4,7	3,160	127,486	9,7	142,369	8,0	14,883
2014	59,793	0,4	64,566	0,7	4,773	116,209	7,0	131,806	7,9	15,597
2013	59,561	2,3	64,132	3,1	4,571	108,622	-1,3	122,186	0,0	13,564
2012	58,201	4,9	62,202	9,6	4,001	110,078	0,7	122,244	4,4	12,166
2011	55,465	14,5	56,755	5,2	1,290	109,288	14,4	117,057	16,7	7,769
2010	48,438	25,7	49,252	24,0	0,814	95,544	27,5	100,319	24,3	4,774
2009	38,529	-	39,716	-	1,187	74,950	-	80,711	-	5,762

Zdroj: ČSÚ (2020), DATAcube (2020), vlastní výpočty

Obrázek č. 4, zobrazuje vývoj ukazatelů (dovozu a vývozu) v grafu. Jak je zřejmé, obě položky mají v obou zemích rostoucí trend. Zřetelný rozdíl lze pozorovat v objemu dovozu a vývozu, neboť Slovenská republika obchoduje podstatně méně než Česká republika, toto však není předmětem zkoumání. Text se zaměřuje na vývojový trend ukazatele.

Obr. č. 4: Vývoj dovozu a vývozu v SR a ČR v mld. eur

Zdroj: ČSÚ (2020), DATAcube (2020), vlastní výpočty

Přínos vstupu země do eurozóny pro zahraniční obchod je tím vyšší, čím více daná země obchoduje se státy eurozóny. Tabulka č. 13 dokládá, v jakém poměru obchoduje SR a ČR se zeměmi EU. Z výpočtů plyne relativně **neměnní se vývoj** v této oblasti. Slovenský dovoz je zhruba z 65 % závislý na EU a vývoz přibližně z 84 %. Na českém dovozu se zhruba z 65 % podílí EU a na vývozu přibližně 85 %. V roce 2017 byl podíl dovozu na HDP ve Slovensku 90 % a v Česku 72 %, podíl vývozu na HDP byl v SR 95 % a v ČR 80 %, z čehož lze usoudit velká otevřenost obou ekonomik. Výhodu pro ČR, v porovnání se SR, však představuje větší diverzifikace a stabilita ekonomiky. Česká ekonomika je méně otevřená než slovenská, i přesto je zde patrná vysoká podobnost v této oblasti. Největšího obchodního partnera pro obě země představuje Německo a nejvíce obchodovanou komoditu představují stroje a přepravní zařízení (Gyönyörová, 2019).

Tab. č. 13: Zahraniční obchod SR a ČR se zeměmi EU

Země	2010		2014		2018	
	SR	ČR	SR	ČR	SR	ČR
Podíl dovozu do zemí EU (%)	66,08	71,4	63,27	66,25	66,46	64,38
Podíl vývozu do zemí EU (%)	84,47	90,2	83,91	82,18	84,95	84,15

Zdroj: ČNB (2020), NBS (2020), vlastní výpočty

Vstup země do měnové unie ovlivní nejen zahraniční obchod, ale také **zahraniční investice**. V souvislosti s touto problematikou se zabýváme přímými zahraničními investicemi (PZI²⁰). Slovensko je oblíbené zahraničními přímými investory. Důvodem je strategická poloha s velkým exportním potenciálem, politická a ekonomická stabilita, členství v eurozóně, kvalifikovaná a nákladově efektivní pracovní síla, jazyková vybavenost, vysoká ekonomická otevřenost či rozvinutá infrastruktura (ZÚ ČR, 2019).

SR a ČR jsou si strategickými obchodními partnery. Obě země hrají v EU důležitou roli. V roce 2017 přišlo na Slovensko 92 % všech PZI ze zemí EU a do Česka v roce 2016 přes 80 %. Investice putující převážně z Nizozemska, Německa, Rakouska a Lucemburska plynou primárně do zpracovatelského průmyslu a finančnictví (Gyönyörová 2019).

Vývoj zahraničního obchodu se jeví úspěšněji v ČR. Podobná situace je i v případě zahraničních investic, které rostou rychleji v ČR než v SR. Tóth (2017) však dodává, že některé reálné investice nemusí být statisticky podchycené (například, když nová automobilka nebude financovat vnitropodnikově přes mateřskou společnost, ale zařídí si úvěr u zahraniční banky). Proto bude podle uvedeného autora možné některé dopady zavedení eura na Slovensku přesněji zhodnotit až v budoucnu po detailnější analýze (Tóth 2017).

3.6 RATINGOVÉ HODNOCENÍ

Následující text se věnuje ratingovému hodnocení Slovenské republiky a České republiky. Ratingové hodnocení států je prováděno různými agenturami. Podle ČTK (2019) představuje úvěrový rating důležitý ukazatel pro investory, neboť jim ukazuje pravděpodobnost řádného splácení půjček. Ovlivňuje ochotu věřitelů danému státu půjčovat a také podmínky půjček, například úrokové sazby. Pro porovnání vývoje ratingu Slovenska a Česka byla vybrána data, viz tabulka č. 14, ratingové agentury *Standard & Poor's*²¹, která byla čerpána z NBS (2020) a ČNB (2020). Vyhodnocení úvěrové spolehlivosti Slovenska ratingovou agenturou *Standard & Poor's* na **stupni A+** představuje stabilní výhled. Prognóza agentury hovoří o zvyšování hospodářského růstu, zdravé pozici státu a o atraktivitě pro investory.

²⁰ Podle Gyönyörové (2019) se jedná o investice za účelem získání podílu ve společnosti (zpravidla většího než 10 %). PZI se provádí formou akvizice, fúze, investicí na tzv. zelené louce, či do brownfieldu. Pro ekonomiku jsou PZI zpravidla přínosem, které do země nesou kapitál, nová pracovní místa, ale často také know-how, či technologie.

²¹ Stupnice agentury *Standard & Poor's* dlouhodobého ratingu: AAA, AA+, AA, AA-, A+, A, A-, BBB+, BBB, BBB- (ČNB, 2020).

Tab. č. 14: Ratingové hodnocení SR a ČR agenturou Standard & Poor's v letech 2009-2019

Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Země											
SR	A+	A+	A+	A	A	A	A+	A+	A+	A+	A+
ČR	A	A	AA-	AA-	AA-	AA-	AA-	AA-	AA-	AA-	AA-

Zdroj: NBS (2020), ČNB (2020), zpracováno autorkou

Rating Slovenska se, na základě hodnocení vybrané agentury, v roce 2012 zhoršil oproti roku vstupu SR do eurozóny a zlepšení lze pozorovat až v roce 2015. Od roku 2015 je rating Slovenska na stupni A+, což značí vysokou důvěryhodnost státu ve spojitosti s pravděpodobností splácení půjček. Naopak Česká republika je hodnocena od roku 2011 ratingem na stupni AA-. Od tohoto roku nedošlo k získání lepšího ani horšího hodnocení vybranou ratingovou agenturou.

3.7 SHRNUÍ

Třetí kapitola je zaměřena na porovnání situace po vstupu Slovenské republiky a České republiky do Evropské unie, kterým se obě země zavázaly k přijetí měny euro. Aby byla země přijata do eurozóny, musí splňovat **konvergenční kritéria**. Důvodem je zajištění stabilní dlouhodobě udržitelné ekonomiky potenciálního člena eurozóny tak, aby v budoucnu neohrožoval ekonomickou stabilitu celé eurozóny. V roce vstupu do EU tyto podmínky nesplňovalo ani Slovensko, ani Česko. Tehdejší vlády obou států si uvědomovaly nutnost zavedení reforem s cílem připravit ekonomiky na vstup do eurozóny.

Kapitoly 3.1.1 a 3.1.2 jsou zaměřeny na stručný popis **daňové a důchodové reformy a reformy zdravotnictví** v SR a ČR. Téma reforem by bylo možné rozvinout mnohem podrobněji, avšak rozsáhlejší analýza by byla nad rámec této diplomové práce. Cílem je stručně popsat zásadní reformy a upozornit na nezbytnost jejich provedení v SR a ČR před vstupem do eurozóny. Z analýzy vyplývá větší odhodlání slovenských (než českých) politiků uskutečnit změny vedoucí ke splnění podmínek nutných k přijetí eura. Reformy v ČR byly zavedeny podstatně později než v SR a jak plyne ze zjištěných poznatků, zavedení změn doprovázely značné časové odklady a reformy probíhají dodnes.

Národní plán zavedení eura představuje dokument publikovaný v SR i ČR obsahující základní zásady, časový harmonogram a institucionální zabezpečení přijetí eura. Vytvoření tohoto dokumentu lze považovat za krok učiněný oběma státy, který se liší datem vydání publikace. Na Slovensku byl vydán v roce 2005 a v Česku v roce 2007. Za významnou

odlišnost v dokumentech lze považovat propracovanost časového harmonogramu. Harmonogram slovenského plánu poskytuje konkrétní data, včetně data vstupu do eurozóny k 1. lednu 2009, které bylo dodrženo. Časový harmonogram přijetí eura v ČR je závislý na rozhodnutí vlády a ČNB o termínu vstupu republiky do systému směnných kurzů ERM II a na dlouhodobém plnění konvergenčních kritérií.

Vstup země do eurozóny je závislý především na politickém rozhodnutí. Díky odhodlání slovenských politiků došlo poprvé v roce 2008 ke splnění všech pěti konvergenčních kritérií. Odlišná situace je v ČR, kde dosud nejsou všechna kritéria plněna, a to zapříčiněním toho, že ČR dosud není v systému ERM II. Do systému by se měla zapojit až po dosažení vysoké míry sladěnosti s eurozónou a tak, aby krátce po splnění kritéria bylo umožněno přijmout euro.

Eurozóna má k dispozici nástroj krizového řízení, který slouží k zajištění stability celého systému. Tímto nástrojem je **Evropský stabilizační mechanismus**. Po splnění daných podmínek je možné poskytnout finanční pomoc státu eurozóny s cílem zajistit, aby se jeho veřejné finance staly dlouhodobě udržitelnými a aby ekonomická situace postiženého státu neovlivňovala ekonomickou stabilitu eurozóny. EMS však pro nové členy eurozóny představuje náklad tohoto členství. Slovensko přispívá do Evropského stabilizačního mechanismu částkou 660 milionů eur. Zároveň mají podmíněný závazek ve výši 5,77 mld. eur. Podmíněný závazek znamená, že se v případě, kdy některý ze států eurozóny nebude splácet dluhy Evropské centrální bance, bude muset podílet na úhradě těchto nesplacených dluhů. Teoreticky by po SR mohlo být požadováno zaplacení závazku, a to až do výše zmíněných 5,77 mld. eur. Pro Českou republiku představuje podíl na účasti v EMS ve výši odhadovaných 50 mld. Kč s podmíněným závazkem ve výši 380 mld. Kč (s ohledem na kurz eura).

Je vhodné, aby se potenciální členové eurozóny zamysleli, do jaké míry představuje ESM náklad přijetí měny euro, a do jaké míry představuje pomoc v případě, kdy se členský stát dostane do ekonomických problémů. EMS představuje nástroj krizového řízení, jehož cílem je zachránit krachující stát eurozóny, kterým se v budoucnu může stát i nově vstupující člen, který na počátku vidí především náklad v podobě finančního kapitálu.

Důležité poznatky empirické části plynou ze srovnání vývoje **makroekonomických ukazatelů** Slovenské republiky a České republiky. Cílem je zjistit, jak se vyvíjely vybrané ukazatele v období od vstupu Slovenska do eurozóny. Analyzovaná data získala autorka

z vládních dokumentů, dokumentů Národní banky Slovenska a České národní banky, Evropské centrální banky, statistického úřadu Slovenska a Česka, či z Eurostatu. Text se zabývá inflací, výkonností ekonomiky, monetární politikou a zahraničním obchodem. Zásadní mezník celosvětové historie představuje globální ekonomická krize, která se rozvinula v USA v roce 2008 a v SR a ČR doznívala v roce 2010. Hospodářská krize je v práci zmíněna, neboť zásadně ovlivnila ekonomický vývoj na Slovensku v roce 2009, tedy při vstupu SR do eurozóny, a nelze ji opomenout, aby zhoršení ekonomické kondice Slovenska nebylo připisováno přijetí měny euro.

V souvislosti se vstupem do eurozóny lze mezi občany zaznamenat obavu ze zvýšení cen produktů a služeb. Prostřednictvím inflace lze tuto obavu potvrdit nebo vyvrátit. Průměrná roční míra **inlace** na Slovensku a v Česku je v textu uvedena jako tzv. harmonizovaný index spotřebitelských cen, který slouží ke srovnávání rozdílů mezi národními indexy spotřebitelských cen. Na příkladu Slovenské republiky lze pozorovat, že po vstupu země do eurozóny nedošlo ke zvýšení průměrné roční míry inflace, tedy nedošlo ke zvýšení cen na Slovensku. Od vstupu země do eurozóny lze vyšší hodnoty průměrného ročního indexu (HICP) pozorovat v letech 2011-2012. Podle Li (2006) lze toto vychýlení však přisuzovat zhoršené globální aktivitě. Důvodem, proč nedošlo ke zvýšení cen na Slovensku, mohl být také zákon o zavedení eura na Slovensku, který výslovně stanovil přísné tresty při zvyšování cen v důsledku zavedení eura.

Z analýz českých i zahraničních autorů a z dat průměrné roční míry inflace (HICP) lze vyvodit závěr, že k obávanému růstu cen na Slovensku po vstupu do eurozóny nedošlo.

Výkonnost ekonomiky měřená vývojem **hrubého domácího produktu** zaznamenává výrazný pokles v roce 2009, tedy v roce, kdy Slovenská republika vstoupila do eurozóny. Tento pokles však nelze připisovat samotnému přijetí eura, ale spíše globální ekonomické krizi, která jej zapříčinila. Jak je zřejmé z analýzy v kapitole 3.5.2, pokles hrubého domácího produktu byl zaznamenán v daném roce i v České republice. Pokles HDP na Slovensku byl oproti Česku významnější, avšak po odeznění dopadů hospodářské krize docházelo právě na Slovensku k rychlejšímu uzdravování ekonomiky. Od roku 2010 (včetně) do roku 2019 lze pozorovat na Slovensku pozitivní růst HDP, na rozdíl od Česka, kde se v letech 2012 a 2013 projevil pokles hrubého domácího produktu, na kterém se vysokou měrou podílela domácí poptávka.

Náklad vstupu země do eurozóny je představován **ztrátou nezávislé měnové politiky**. V této oblasti lze spatřit zásadní rozdíl v SR a v ČR. Monetární politika Slovenska je po vstupu SR do eurozóny plně v kompetenci Evropské centrální banky. V České republice se monetární politikou zabývá Česká národní banka, která o tyto kompetence může přijít případným vstupem ČR do eurozóny.

To, že na měnovou politiku Slovenska má vliv ECB, vyvolalo nejistotu především v době krize s ohledem na možný vznik *asymetrického šoku*. V roce 2009 již Národní banka Slovenska nemohla ovlivnit úrokové sazby na Slovensku, ale stala se pouhým příjemcem, který čekal na to, jak se zachová Evropská centrální banka. Hospodářská krize byla globální, zasáhla tedy mimo jiné celou Evropu, což vedlo Evropskou centrální banku ke snižování úrokových sazeb. ČNB se v této době chovala stejně, tedy snížila úrokové sazby v České republice. S ohledem na podobnost slovenské a české ekonomiky lze předpokládat, že by se v tomto případě chovala stejně i NBS, kdyby měla měnovou politiku SR ve svých rukou. V případě globální ekonomické krize tedy nešlo ke vzniku asymetrického šoku na Slovensku.

V souvislosti se vstupem do eurozóny se předpokládá pozitivní vývoj v oblasti **zahraničního obchodu a zahraničních investic**, který v důsledku vede ke zvýšení produktivity země. Od roku 2009 je na Slovensku pozorována pozitivní meziroční změna, tedy růst, ve vývoji dovozu a vývozu. Přínos vstupu Slovenska do eurozóny je očekáván tím vyšší, čím více bude SR obchodovat s partnery, kteří jsou členy eurozóny a také čím větší podíl bude představovat zahraniční obchod na hrubém domácím produktu. Slovensko je typické vysokou otevřeností ekonomiky a pro slovenské exportéry a importéry představuje členství v eurozóně značné výhody. Vstupem do eurozóny se Slovensko stalo atraktivnějším pro přímé zahraniční investory. Jeho výhodou jsou však také strategická poloha, politická a ekonomická stability, jazyková vybavenost či rozvinutá infrastruktura.

Závěr třetí kapitoly je obohacen o **ratingové hodnocení** Slovenské republiky a České republiky. Pro účely této diplomové práce bylo vyhráno hodnocení ratingovou agenturou *Standard & Poor's*. SR a ČR jsou hodnoceny jako vysoce důvěryhodné státy ve spojitosti s pravděpodobností splácení půjček. Lépe je hodnocena Česká republika, a to o jeden bod na ratingové stupnici. ČR je zároveň hodnocena stabilněji v letech 2011-2019, kdy u ní nebylo zaznamenáno žádné vychýlení v hodnocení.

4 KOMENTÁŘE OSOBNOSTÍ KE VSTUPU SR A ČR DO EUROZÓNY

S ohledem na to, že ekonomiku země ovlivňuje v čase mnoho faktorů, nelze snadno zhodnotit, jak na ni dopadne samotný vstup státu do eurozóny. Následující text je zaměřen na názory, poznatky a komentáře osobností, které se zabývaly přijetím eura, analyzovaly dopady či se podílely na vstupu země do eurozóny. Cílem je doplnit předchozí analýzu o jejich názory, neboť se jedná o odborníky z praxe, jejichž pohled na věc by mohl být pro pochopení problematiky vstupu Slovenska či Česka do eurozóny hodnotný a obohacující.

Igor Barát

Bývalý mluvčí NBS, zplnomocněnec vlády pro zavedení eura na Ministerstvu financí SR či ředitel Evropské regionální kanceláře v Bratislavě v Mezinárodní Investiční bance hodnotí přijetí eura na Slovensku pozitivně. Podle něj přineslo přijetí eura Slovensku ekonomický růst, a to v průměru 0,2-0,5 procenta ročně, zahraniční investice, nová pracovní místa, či také došlo ke zvýšení sebevědomí občanů, což se však zatím oficiálně nezkoumalo. Přijetím eura došlo ke zjednodušení zahraničních plateb firmami, ale také usnadnilo občanům cestování, či studentům zahraniční studium.

Igor Barát vyjádřil pozitivní názor na *obávané zvyšování cen*, ke kterému podle něj po zavedení eura nedošlo. Toto však spojuje s obdobím vrcholící globální ekonomické krize, ve kterém SR do eurozóny vstoupila, neboť tím došlo k zániku významných inflačních tlaků. Došlo však k mírnému zvýšení cen v oblasti služeb. Igor Barát ale dodává, že v této oblasti ceny rostly rychleji již i v době koruny.

Barát vyjádřil také svůj pohled na přijetí eura v ČR. Zhodnotil, že v přínosech eura panoval na Slovensku konsenzus oproti Česku, kde se v této otázce neshodují ani vrcholní politici. Podle Baráta by Česko mělo důkladně zanalyzovat dopady přijetí eura a poté se rozhodnout, zda jej v blízké době přijme. (Štěpán, 2017)

Elena Kohútiková

Elena Kohútiková, jedna z iniciátorů přijetí eura na Slovensku a bývalá vice-governérka NBS, si myslí, že po přijetí eura Slovensko ekonomicky prosperuje. Podle jejího názoru se nenaplnily předchozí obavy z přijetí eura, ba naopak. Navíc došlo ke stabilizaci

eurozóny.²² Slovensko vstupovalo do eurozóny v době ekonomické krize a podle Kohútikové je od té doby eurozóna stabilnější a silnější. Podle průzkumu Eurobarometru má na euro pozitivní pohled až 82 % obyvatel Slovenska. (Hosnedlová, 2018)

Ján Tóth

Bývalý viceguvernér Národní banky Slovenska (funkci vykonával v letech 2012-2017) Ján Tóth na své přednášce v roce 2017 uvedl, že dvakrát důležitější je členství v EU než v eurozóně. Při zhodnocení dlouhodobých dopadů na nové členské země eurozóny je nutné podle Tótha počkat na více dat. Data v oblastech zahraniční investice a růstu zahraničního obchodu zatím nenaznačují výraznou změnu pro SR jako zemi eurozóny. Negativní vliv na zavedení eura na Slovensku měla však globální ekonomická krize, jejíž dopady ovlivnily makroekonomické ukazatele v době vstupu Slovenska do eurozóny. (Tóth 2017)

Jozef Makúch

Člen bankovní rady Národní banky Slovenska byl v roce 1993 součástí procesu, při kterém došlo k rozdělení české a slovenské měny. Jako člen bankovní rady NBS (a od roku 2010 guvernér) byl součástí i přechodu slovenské koruny na společnou měnu eurozóny – euro. Jozef Makúch se vyjádřil, že nelituje ztráty měny, kterou v roce 1993 pomáhal tvořit. Vstup do eurozóny přinesl Slovensku přínosy, jako například snížení finančních a administrativních transakčních nákladů, zvýšení ratingu země, zvýšení zahraničních investic i hospodářského růstu. Makúch odmítá ovlivnění růstu cen vstupem do eurozóny. V druhé řadě však přiznává náklady v podobě nutného zapojení Slovenska do ochranných valů určených pro záchranu krachujících zemí eurozóny, se kterým v roce 2008 SR nepočítala. Největším nákladem pro Slovensko byla ztráta nezávislé měnové politiky, udává ale, že od roku 2009 bylo nastavení měnové politiky v eurozóně pro SR vyhovující. Podle Makúcha, který vstup Slovenska do eurozóny hodnotí pozitivně, převažují přínosy nad náklady ve spojitosti s přijetím eura. Makúch dodává, že se přijetí eura dotýká hospodářského života země, je však podstatné věnovat pozornost reformám na trhu práce, ve fiskální politice, podporovat inovace, podnikatelské prostředí a podobně, neboť euro za členský stát tyto úkoly nevypracuje. Pro hospodářský úspěch je nutné věnovat těmto oblastem pozornost bez ohledu na měnu, jakou země využívá. (Klímeš, 2017)

²² Toto však neplatí pro současnost, kdy je řada členských států eurozóny silně postižená ekonomickými dopady probíhající pandemie koronaviru.

Jiří Rusnok

Současný guvernér České národní banky udává, že Česko je schopno stát se členem eurozóny, ale musí však počítat s nemalými náklady, které by toto členství přineslo. ČR je nyní lépe připravena na přijetí eura než v minulých letech, avšak stále ne dostatečně. Rusnok je přesvědčen, že role ČNB je v tomto ohledu spíše okrajová, neboť jde o politické, ne ekonomické rozhodnutí. Nicméně výsledky analýz sladění ČR s eurozónou naznačují relativně nízkou míru rizik spojených s přijetím eura.

Rusnok také upozorňuje, že po vstupu do eurozóny ztratí ČR některé nástroje hospodářské politiky. Převážně v ekonomicky těžkých dobách pak podle něj bude složité nahradit měnovou politiku těmi nástroji, které národní bance zůstanou. (Reichl, 2019)

Oldřich Dědek

Oldřich Dědek, člen bankovní rady ČNB, bývalý viceguvernér ČNB a bývalý národní koordinátor pro zavedení eura v České republice, se v prosinci 2019 vyjádřil v rozhovoru pro Radioforum Českého rozhlasu Plus k případnému vstupu České republiky do eurozóny. Podle Dědka je vstup země do eurozóny závislý na politickém rozhodnutí a z tohoto důvodu, za dobu kdy zastupoval funkci národního koordinátora zavedení eura v ČR, neviděl vstup ČR do eurozóny příliš pozitivně. Politici se k přijetí eura v ČR staví spíše negativně, stejně tak i veřejnost, která má největší obavu ze zdražování spojeného s přijetím eura. Podle Dědka představuje zavedení eura hodnotově neutrální transformaci a zdražování po přijetí měny euro považuje za mýtus, který se traduje. Tedy všechny částky, ať se jedná o důchod, ceny, úspory, dluhy, se vynásobí stejným koeficientem a výsledkem je, že si občané za euro koupí stejně jako by si koupili za korunu.

Výhodu členství v eurozóně lze podle Dědka bezesporu najít ve větší integraci v EU. Po vystoupení z Velké Británie z eurozóny se bude podíl zemí bez eura pohybovat v rozsahu pouhých 10-15 %. Již v současné době se eurozóna stává rozhodovacím centrem pro to, jakým směrem se bude ubírat nejen eurozóna, ale také Evropská unie. (Kroc, 2019)

Radek Špicar

Viceprezident Svazu průmyslu a dopravy ČR je pro vstup České republiky do eurozóny. Členství v eurozóně by pomohlo českým exportérům z důvodu odstranění bariér (kurzové riziko). Zároveň udal, že se eurozóna stává místem, kde se bude rozhodovat o budoucnosti celé EU, a členství by pro Česko znamenalo silnější rozhodovací hlas. (Štorkán, 2019)

Radek Špicar uvedl, že i jím prezentovaná organizace *Svaz průmyslu a dopravy ČR*, je pro přijetí eura v ČR. Podle něj je dobré uvědomit si, že euro je pouze měna, která sama od sebe nic neudělá, pouze zvýrazní úspěchy či problémy ekonomiky. Svaz průmyslu a dopravy ČR zastává názor, že vstup Česka do eurozóny by pomohl nejen Česku, ale i dalším státům. (Reichl, 2019)

Bohuslav Sobotka

Bohuslav Sobotka (v letech 2014–2017 předseda vlády ČR) vyjádřil kladný postoj k přijetí eura v ČR a vstup Slovenské republiky do eurozóny považuje za pozitivní příklad pro Českou republiku. Za největší politický a hospodářský úspěch novodobé historie České republiky považuje vstup do Evropské unie, kterým se ČR zavázala přijmout měnu euro. Evropská unie i eurozóna pro ČR představuje prosperitu, stabilitu a bezpečnost. Naopak izolace by znamenala hospodářský úpadek, či oslabení českých institucí. (Houska, 2017)

Sobotka si myslí, že euro je pro českou ekonomiku výhodné. Eurozóna pro Českou republiku představuje nejdůležitějšího obchodního partnera, se kterým ročně probíhá obchodní směna v hodnotě čtyř bilionů korun českých. Tuto částku je nutné převádět z koruny na euro a naopak, což představuje ztrátu velkých finančních prostředků, které by bylo možné investovat a zvýšit tak životní úroveň občanů ČR. Euro představuje šanci přilákat do Česka investory, čímž by došlo k vytvoření pracovních míst. Za další výhodu považuje příležitost pro malé a střední podniky, kterým by členství v eurozóně pomohlo expandovat přes hranice. Přistoupení k eurozóně by Česku přineslo výhody, ale i nevýhody. Při rozhodování, zda vstoupit nebo nevstoupit do eurozóny, je však důležitá jejich dlouhodobá bilance. Vstup do eurozóny by sice pro ČR znamenal podílení se na Evropském stabilizačním mechanismu, či sdílení krize skrze Bankovní unii. Na druhou stranu je vhodné vyzdvihnout jejich přínos pro stabilitu nejen eurozóny, ale i české ekonomiky. (Sobotka, 2016)

Postavení mimo eurozónu představuje pro Česko riziko. Obává se, že pokud ČR nepřijme euro, mohla by ztratit vliv v Evropské unii. V budoucnosti může dojít k vytváření určitých skupin zemí připravujících pravidla, která budou ovlivňovat EU, tedy i české firmy. V případě, že ČR nebude členem eurozóny, pak se nebude na přípravách podílet a nebude je moci ovlivnit. (Houska, 2017)

Miloš Zeman

Současný prezident České republiky Miloš Zeman, se označil za zastávce eura, který jej však přestal podporovat v době vzniku řecké dluhové krize s ohledem na obavu, že by čeští daňoví poplatníci po vstupu do eurozóny platili část řeckých dluhů. Zeman (2018) prohlásil, že se ČR nezavázala ke vstupu do eurozóny v konkrétním termínu. (Z pohledu prezidenta tento fakt vyplynul jako výhoda pro Českou republiku, pozn. autorky).

Podle současného prezidenta České republiky je země na přijetí eura připravena necelých deset let. Jak prezident uvedl, mezi občany existuje mentální bariéra a zhruba 70 % Čechů je proti vstupu ČR do eurozóny. Podle Zemana by zavedení eura v ČR neuškodilo české suverenitě. (ČTK, 2017)

Podle ČTK (2017) Miloš Zeman přirovnává přijetí eura v ČR za pouhou změnu stupnice, jako kdyby se v ČR místo stupňů Celsia používaly stupně Farenheita. Tedy, že po přijetí eura by se pouze změnilo měřítko, ve kterém budou ekonomické jevy posuzovány.

Andrej Babiš

Předseda vlády České republiky, Andrej Babiš, zastává odmítavý postoj ke vstupu České republiky do eurozóny. Vstup ČR do eurozóny podle Babiše, který vyjádřil spokojenost s českou korunou, není prioritou. Za nevýhodu členství v eurozóně považuje ztrátu měnové politiky, neboť intervence ČNB v období nepříznivého ekonomického vývoje představují významný měnový nástroj (ČTK, 2018). Babiš vyjádřil obavu v souvislosti s placením dluhů za ekonomicky postižené státy, jako je například Řecko.

Česká vláda v čele s Andrejem Babišem vstup ČR do eurozóny nepodporuje. Přípravenost Česka na vstup do eurozóny každoročně posuzuje Česká národní banka a ministerstvo financí ČR. Obě instituce však české vládě doporučily, aby na přijetí eura nespěchaly. V podkladech z roku 2018 uvádějí jako hlavní překážku nedostatečnou konvergenci české ekonomiky k ekonomické úrovni zemí EU. Premiér Andrej Babiš opakovaně prohlásil, že stejně jako české odbory není nakloněn společné evropské měně. Podnikatelský sektor zabývající se obchodem přijetí měny euro podporuje, neboť by českým firmám odpadly transakční náklady. (Zachová, 2019)

4.1 SHRNUÍ

Čtvrtá kapitola je zaměřena na názory osobností týkající se eurozóny. Pro účely diplomové práce byly vybrány osobnosti z řad členů vlády, národní banky, či například politici. S ohledem na ne příliš jednotné názory lze vydedukovat složitost daného tématu. Poznatky těchto významných osobností mohou vést ke vzniku otázek k zamýšlení či k doplnění nebo objasnění myšlenek, které má čtenář v mysli.

Vybrané osobnosti zastupující pozice ve slovenských a českých institucích vyjádřily pozitivní názor v souvislosti se vstupem Slovenské republiky do eurozóny. Situaci zhodnotily kladně, tedy s převažujícími přínosy nad náklady pro slovenskou ekonomiku. Vstup Slovenska do eurozóny považují za krok správným směrem, který napomohl růstu ekonomiky, zahraničního obchodu, zahraničních investic, což vedlo k růstu pracovních míst, a usnadnil cestování či studentské zahraniční pobyty. Bohuslav Sobotka dokonce považuje vstup Slovenska za pozitivní příklad pro Českou republiku.

Bývalý viceguvernér Národní banky Slovenska Ján Tóth v roce 2017 uvedl, že dvakrát důležitější je pro zemi vstup do Evropské unie, než do eurozóny a že pro zhodnocení dlouhodobého dopadu vstupu země do eurozóny je nutné počkat na více dat. Pro tak otevřenou ekonomiku jako je SR lze hledat významný přínos v oblasti růstu zahraničního obchodu. Podle Jána Tótha však nelze jasně zhodnotit, zda lze pozitivní vývoj zahraničního obchodu SR plně přisuzovat přijetí měny euro, s ohledem na velmi podobný růst zahraničního obchodu České republiky.

Názory ohledně vstupu České republiky do eurozóny se mezi vybranými jedinci rozcházejí. Některé z vybraných osobností zastávají pozitivní názor vstupu ČR do eurozóny, jiné se k nahrazení české koruny eurem staví odmítavě. Přínos společné měny plyne pro české vývozce, kterým by euro mohlo pomoci více proniknout na zahraniční trh. Obavy vznikají v souvislosti se stabilitou eurozóny, či nákladem zvaným „Evropský stabilizační mechanismus“.

Přijetí eura je čistě politickým rozhodnutím, při kterém by však měl být brán zřetel na ekonomické ukazatele²³. Zásadním krokem na cestě vstupu ČR do eurozóny je konsenzus českých politiků, jejich spolupráce a odhodlání dovést ČR až na konec této cesty. Důležité při plánování konkrétního data vstupu do eurozóny je, zaměřit se na správné načasování.

²³ Vláda České republiky bere ohledy na zprávy ohledně připravenosti ČR na vstup do eurozóny zpracované Českou národní bankou a ministerstvem financí ČR.

ZÁVĚR

Předložená diplomová práce se věnuje významnému tématu současné doby, kterým je členství země v konkrétní měnové unii, eurozóně. Mezi devatenáct států, které se řadí mezi členské země eurozóny, patří Slovenská republika, která do roku 1993 tvořila spolu s Českou republikou jeden celek. Po rozpadu České a Slovenské federativní republiky oba nově vzniklé státy v roce 2004 uskutečnily významný historický posun, kterým byl vstup do Evropské unie. Po tomto zásadním historickém posunu vyvstala ve Slovenské republice i České republice otázka vstupu do eurozóny, což představuje navazující integrační proces Evropské unie. Politické kroky, které měly dovést obě země do eurozóny, se však lišily.

Přijetí eura na Slovensku předcházely reformy veřejných financí, kterým nezabránila ani změna slovenské vlády v roce 2006. Důsledkem zavedení reforem došlo ke stabilizaci slovenské ekonomiky. V roce 2008 dospěla slovenská ekonomika ke splnění konvergenčních kritérií, podněcujících vstup země do eurozóny. 1. ledna 2009 došlo k přijetí eura na Slovensku. Odlišná situace se odehrává v České republice, která neplní konvergenční kritéria, a dosud nevstoupila do eurozóny. I v ČR byla započata příprava nezbytných reforem, avšak tato oblast před vstupem Česka do eurozóny ještě vyžaduje pozornost českých politiků. Za přijetím eura v České republice stojí výhradně politické rozhodnutí, ale čeští vrcholní politici se neshodují v názorech, zda by mělo být v ČR euro přijato, či nikoliv, a termín vstupu země do eurozóny je stále odsouván.

Ekonomiky Slovenské republiky a České republiky vykazují podobné rysy. Jedná se o malé otevřené ekonomiky, jejichž vývoj je závislý na zahraničním obchodě a přímých zahraničních investicích a mezi jejichž nejvýznamnější exportní oblasti lze zařadit země eurozóny. Více než 30 % hrubého domácího produktu Slovenska a Česka je tvořeno průmyslem. S ohledem na podobnost zmíněných ekonomik se nabízí zhodnotit dopady vstupu Slovenska do eurozóny právě na základě porovnání s vývojem v Česku, které dosud patří mezi státy stojící mimo eurozónu.

V roce 2019 slavili na Slovensku desáté výročí od vstupu do eurozóny. V současné době mezi Slováky pravděpodobně najdeme více příznivců společné měny eura než odpůrců. Pocit být členem eurozóny zvýšil sebevědomí mnohým z nich. **Měla by Česká republika následovat kroky sousední Slovenské republiky a vstoupit do eurozóny?** Na základě poznatků shrnutých v této diplomové práci lze usuzovat, že přijetí eura na Slovensku představuje krok správným směrem, neboť přínosy plynoucí ze členství v eurozóně

převažují nad náklady. Zkoumané ekonomické ukazatele, kterými jsou inflace, hrubý domácí produkt, úrokové sazby a zahraniční obchod vykazují na Slovensku pozitivní vývoj od roku 2009 až do současnosti. Na druhou stranu i oblasti české ekonomiky vykazují pozitivní vývoj a stabilitu i přes to, že se řadí mezi státy, které nemají euro. Otázkou je, jakým směrem se dále bude vyvíjet Evropská unie a eurozóna, kde budou tvořena pravidla jejich fungování a kdo bude kompetentní se podílet na jejich tvorbě, neboť je nezbytné, aby Česká republika byla u toho.

Jak plyne i z názorů významných vybraných osobností spjatých s tématem, problematika vstupu do eurozóny představuje složitou oblast a je těžké vyhranit názor *pro* nebo *proti*. Společná měna členských států Unie poskytuje členům značné výhody, ale její zavedení přináší také nevýhody. Cílem českých politiků by mělo být tato pozitiva a negativa položit na misky vah a zodpovědně rozhodnout o budoucnosti směřování České republiky. Cestu Slovenské republiky mohou čeští politici a ekonomové použít jako příklad, na kterém lze pozitivní i negativní dopady přijetí eura podobnou ekonomikou zkoumat.

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1: Rozšiřování eurozóny v datech	24
Tab. č. 2: Časový harmonogram přijetí eura na Slovensku	34
Tab. č. 3: Pracovní výbory (SR).....	36
Tab. č. 4: Pracovní výbory (ČR)	39
Tab. č. 5: Plnění konvergenčních kritérií na Slovensku v roce 2008.....	40
Tab. č. 6: Plnění konvergenčních kritérií v SR v letech 2004-2008	42
Tab. č. 7: Plnění konvergenčních kritérií v ČR v roce 2008.....	43
Tab. č. 8: Plnění konvergenčních kritérií v ČR v letech 2015-2019.....	46
Tab. č. 9: Průměrná roční inflace (HICP) v SR a ČR v letech 2008-2019	50
Tab. č. 10: Meziroční změna HDP v SR a ČR v letech 2008-2019	50
Tab. č. 11: Úroková sazba v SR a ČR v letech 2004-2019	54
Tab. č. 12: Vývoj dovozu a vývozu v SR a ČR v mld. eur	57
Tab. č. 13: Zahraniční obchod SR a ČR se zeměmi EU	58
Tab. č. 14: Ratingové hodnocení SR a ČR agenturou Standard & Poor's v letech 2009- 2019	60

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. č. 1: Úvodní stránka www.euromena.sk	37
Obr. č. 2: Vývoj úrokové sazby NBS, ECB a ČNB v % v letech 2004-2019	53
Obr. č. 3: Skutečný a předpokládaný vývoz ze Slovenska v období 1999-2017	56
Obr. č. 4: Vývoj dovozu a vývozu v SR a ČR v mld. eur	58

SEZNAM ZKRATEK

CB	Centrální banka
CPI	Consumer price index
CZK	Česká koruna
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTK	Česká tisková kancelář
ECB	Evropská centrální banka
ECOFIN	Rada EU pro finanční a hospodářské záležitosti
ECU	European Currency Unit
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
EMS	Evropský stabilizační mechanismus
EMU	Evropská měnová unie
ERM II	Evropský mechanismus směnných kurzů II
ERM	Exchange Rate Mechanism
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
EUR	Euro
HDP	Hrubý domácí produkt
HICP	Harmonised Index of Consumer Prices
HMU	Hospodářská měnová unie
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy

MFSR	Ministerstvo financi Slovenské republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálných věcí
NBS	Národní banka Slovenska
NKS	Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR
OCA	Optimum Currency Area
ODS	Občanská demokratická strana
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PZI	přímé zahraniční investice
SKK	Slovenská koruna
SR	Slovenská republika
USA	Spojené státy americké
V4	Visegrádská čtyřka
ZTP/P	zvlášť těžké postižení s průvodcem
ZÚ	Zastupitelský úřad

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BALDWIN, Richard, Charles, WYPLOSZ, 2013. *Ekonomie Evropské integrace*. 4. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 584 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BENEŠ, Milan, 2016. *Vývoj daňové politiky ČR v letech 2008 – 2013*. Praha. Diplomová práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Katedra financí a ekonomie.

Česká Národní banka, 2003. *Strategie přistoupení České republiky k eurozóně* [online]. Česká Národní banka. [cit. 26. 3. 2019]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-inflaci/tematicke-prilohy-a-boxy/Strategie-pristoupeni-Ceske-republiky-k-eurozone>

Česká národní banka, 2008. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou* [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/strategie_dokumenty/maastricht_vyhodnoceni_2008.pdf

Česká národní banka, 2010. *Reakce měnové politiky ČNB na hospodářskou krizi* [online]. Česká Národní banka. [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/tomsik_20100612_dod.pdf

Česká národní banka, 2018. *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou* [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 30. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/menova-politika/.galleries/strategie_dokumenty/maastricht_vyhodnoceni_2018.pdf

Česká národní banka, 2020. *Hospodářská a měnová politika v EU* [online]. Praha: Česká národní banka. [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/hospodarska-a-menova-politika-v-eu/

Česká národní banka, 2020. *Vývoj ratingu v ČR* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni-vztahy/srovnacitabulka/

Český statistický úřad, 2020. *Pohyb zboží přes hranice podle komodit* [online]. Český statistický úřad [cit. 19. 4. 2020]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&pvo=VZO08&katalog=30834&c=v3~8_RP2019

Český statistický úřad, 2020. *Zahraníční obchod ČR - roční údaje* [online]. Český statistický úřad [cit. 19. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/esu/czso/zahranicni-obchod-cr-rocni-udaje>

ČTK, 2017. *Zeman se zastal eura. Strach lidí ze společné měny je iracionální, řekl prezident* [online]. E15.cz. [cit. 30. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/zeman-se-zastal-eura-strach-lidi-ze-spolecne-meny-je-iracionalni-rekl-prezident-1334068>

ČTK, 2018. *Vstup Česka do eurozóny není podle Babiše prioritou, je spokojen s korunou* [online]. irozhlas.cz. [cit. 30. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/andrej-babis-cesko-euro-eurozona_1805261902_miz

ČTK, 2019. *Agentura S&P potvrdila rating Slovenska na stupni A+* [online]. Investicniweb.cz. [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.investicniweb.cz/news-agentura-s-p-potvrdila-rating-slovenska-na-stupni-a/>

Databáze časových řad ARAD, 2020. *Úrokové sazby* [online]. Česká národní banka [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.VYSTUP?p_period=12&p_sort=2&p_des=50&p_sestuid=41549&p_uka=3&p_strid=FBC&p_od=199901&p_do=202003&p_lang=C&p_format=0&p_decsep=%2C

DATAcube, 2020. *Celkový dovoz a celkový vývoz podle kontinentů a ekonomických zoskupení krajín* [online]. DATAcube [cit. 19. 4. 2020]. Dostupné z: <http://datacube.statistics.sk/>

DĚDEK, Oldřich, 2011. *Záchrané mechanismy* [online]. Ministerstvo financí ČR: Zavedení eura [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/zachranne-mechanismy>

Dědek, Oldřich, 2013. *Maastricht Criteria* [online]. Zavedení eura v České republice. [cit. 7. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/en/maastricht-criteria>

DĚDEK, Oldřich, 2014. *Doba eura. Úspěchy i nezdary společné evropské měny*. 1. vydání. Praha: Linde Praha, 336 s. ISBN 978-80-7201-933-5.

DROPPA, Petr, 2015. *Vliv finanční krize v letech 2008 až 2012 na českou a slovenskou ekonomiku, odlišnosti, zvláštnosti, specifika*. Praha. Bakalářská práce. Vysoká škola ekonomická v Praze. Národohospodářská fakulta.

European Central Bank, 2020. *Organisation* [online]. European Central Bank [cit. 30. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/html/index.en.html>

Euroskop, 2020. *Aktuální stav* [online]. Praha: Euroskop. [cit. 20. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/744/sekce/aktualni-stav/>

Eurostat, 2020. *Real GDP growth rate - volume* [online]. Eurostat. [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&plugin=1&pcode=tec00115&language=en>

Eurostat, 2020. *Real GDP growth rate – volume: Percentage change on previous year* [online]. Eurostat [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/rusnok-jsme-schopni-byt-clenem-eurozony-ale-cast-nasi-hospodarske-politiky-nebude-po-prijeti-eura-v-nasich-rukou/>

Evropská centrální banka, 2019. *Hospodářská a měnová unie* [online]. Evropská centrální banka [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/history/emu/html/index.cs.html>

Evropská rada, 2019. *Finanční pomoc pro členské státy eurozóny* [online]. Rada Evropské komise [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/financial-assistance-eurozone-members/>

FASSMANN, Martin, Jaroslav, UNGERMAN, ČESKOMORAVSKÁ KONFEDERACE ODBOROVÝCH SVAZŮ, 2018. *Přínosy a náklady přistoupení ČR k eurozóně*. [online]. *Pohledy 2018: Studie – analýzy – prognózy*. Praha: Soudy. ISBN 978-8086846-66-8.

GYÖNYÖROVÁ, Lucie, 2019. *Česko: blíže k Švédsku, nebo Slovensku?* [online]. Niedermayer Luděk [cit. 19. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.niedermayer.cz/o-eu-a-cr-v-ni/articles/cesko-blize-k-svedsku-nebo-slovensku>

HÁJKOVÁ, Gabriela, 2012. *Penzijní reforma od A do Z. Vše, co potřebujete vědět* [online]. měšec.cz [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/penzijni-reforma-od-a-do-z/>

HELLER, Janusz, WARZALA, Rafal, 2019. *The Effects of Entering the Eurozone on other Central and Eastern European Countries in Relation to Poland* [online časopis]. **11**(1), 5-21 [cit. 4. 4. 2020]. ISSN 1804-171X. Dostupné z: <http://web.a.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=4&sid=7927428d-e2b9-47d7-82d1-b8b1fffa007e%40sessionmgr4008&bdata=Jmxhbmc9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=136003910&db=asn>

HOSNEDLOVÁ, Pavla, 2018. *Obavy ze vstupu do eurozóny se u Slováků nenaplnily* [online]. Euractiv. [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/obavy-ze-vstupu-do-eurozony-se-u-slovaku-nenaplnily/>

HOUSKA, Ondřej, 2017. *Bez eura bude z Česka satelit. Sobotka varuje, že je nutné společnou měnu přijmout, jinak ztratíme vliv* [online]. Hospodářské noviny [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://archiv.ihned.cz/c1-65970750-bez-eura-bude-z-ceska-satelit-sobotka-varuje-ze-je-nutne-spolecnou-menu-prijmout-jinak-ztratime-vliv>
<https://byznys.ihned.cz/c1-65787750-je-spravny-cas-na-prijeti-eura-jak-zmenilo-zivot-slovaku-ptejte-se-muze-ktery-ridil-prijeti-eura-na-slovensku>

Inflation.eu, 2020. *Historic harmonised inflation Czech Republic – HICP inflation* [online]. Inflation.eu. [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.inflation.eu/inflation-rates/czech-republic/historic-inflation/hicp-inflation-czech-republic.aspx>

Inflation.eu, 2020. *Historic harmonised inflation Slovakia – HICP inflation* [online]. Inflation.eu. [cit. 29. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.inflation.eu/inflation-rates/slovakia/historic-inflation/hicp-inflation-slovakia.aspx>

JUREČKA, Václav a kol, 2017. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 368 s. ISBN 978-80-271-9266-3.

KLIMEŠ, David, 2017. *Koruna vyhrává nad eurem* [online]. Jan Švejnar [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z: <https://jansvejnar.cz/koruna-vyhraava-nad-eurem/>

Kopernická, J. (2007). Euromena.sk – Oficiálna internetová stránka o zavedení eura v SR. *Inet.sk*. Dostupné 15. 1. 2020 z <https://archiv.inet.sk/5371-euromena-sk---oficialna-internetova-stranka-o-zavedeni-eura-v-sr.html>

KROC, Vladimír, 2019. *Mělo by Česko přijmout euro, až bude hospodářsky dostatečně na výši?* [online]. Radioforum Českého rozhlasu Plus [cit. 20. 4. 2020]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/melo-cesko-prijmout-euro-az-bude-hospodarsky-dostatecne-na-vysi-8128528>

KUČEROVÁ, Irah, 2006. *Evropská unie: hospodářské politiky*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 347 s. ISBN 80-246-1212-7.

LACINA, Lubor a kol, 2007. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

LACINA, Lubor, Jan, OSTŘÍŽEK a kol, 2012. *Učebnice evropské integrace*. 3. přepracované vydání. Brno: Barrister & Principal, 468 s. ISBN 978-80-87474-31-0.

LACINA, Lubor, Petr, ROZMAHEL a kol, 2010. *Euro: ano/ ne?* 1. vydání. Praha: Alfa Nakladatelství, 319 s. ISBN 978-80-87197-26-4.

LI, Jiang, 2016. Analysis of the Czech and Slovak Different Strategic Choices Towards the Eurozone. *Romanian Journal of European Affairs* [online časopis]. **16**(1), 72-87 [cit. 25. 3. 2020]. ISSN 1582-8271. Dostupné z: <http://web.b.ebscohost.com/ehost/detail/detail?vid=3&sid=13b352d6-c87c-4f98-a80d-5e28e4d14c08%40pdc-v-sessmgr01&bdata=Jmxhbm9Y3Mmc2l0ZT1laG9zdC1saXZl#AN=113644620&db=e5h>

MANDEL, Martin, Vladimír, TOMŠÍK, 2018. *Monetární ekonomie v období konvergence a krize*. 1. vydání. Praha: Management Press, 423 s. ISBN 978-80-7261-545-2.

MIKLOŠ, Ivan a kol, 2005. *Knihy reforem*. 1. vydání. Bratislava: Trend Visual spol. s.r.o., 67 s. ISBN 80-969378-0-4.

MIKLOŠ, Ivan, 2009. *Rovná daň na Slovensku – funguje to!* [online] Ministerstvo financií Slovenskej republiky [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: http://www.upms.sk/media/Rovna_da_na_Slovensku_funguje_to_1.pdf

Ministerstvo financií ČR (2020). Vláda schválila aktualizovanou novelu státního rozpočtu na rok 2020. Dostupné 21. 4. 2020 z <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2020/vlada-schvalila-aktualizovanou-novelu-st-38245>

Ministerstvo financií ČR, 2007. *Národní plán zavedení eura v České republice* [online]. Praha: Zavedení eura v České republice [cit. 27. 3. 2020]. Dostupné z: file:///C:/Users/David/Desktop/EU-MFCR_Plan-c-0000_2010_Narodni-plan-zavedeni-eura-komplet.pdf

Ministerstvo financií ČR, 2008. *Reforma daňového systému 2010* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/1422/podzim2008/BZ506K/um/RDS_2010_-_I_Uvod_03042008_doc.pdf?lang=en

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona>

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona>

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/e-2335>

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343>

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/o-2343>

Ministerstvo financií ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financií ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona>

Ministerstvo financí ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/vykladovy-slovnicek/e-2335>

Ministerstvo financí ČR, 2019. *Zavedení eura* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR. [cit. 24. 11. 2019]. Dostupné z: <https://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/clenske-staty-eurozony>

Ministerstvo financí SR, 2008. *Národní Euromena.sk dosiahla rekordnú návštevnosť* [online]. Bratislava: Ministerstvo financí SR [cit. 27. 1. 2020]. Dostupné z: <https://www.mfsr.sk/sk/media/tlacove-spravy/euromena-sk-dosiahla-rekordnu-navstevnost.html>

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2005. *Závěrečná zpráva* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225485/zaverecna_zprava.pdf/6254d57b-2a5a-714d-0db5-a6920ebb5170

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 2010. *Závěrečná zpráva PES* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. [cit. 26. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/372765/2010_06_03_Zaverecna_zprava_final_cist_opis.pdf/5c29b853-3503-8bfc-3aab-ce98372edd58

Národní banka Slovenska, 2005. *Národní plán zavedení eura na Slovensku* [online]. Bratislava: Národní banka Slovenska. [cit. 20. 11. 2019]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK_NBS_EURO/NPzavedeniaEura2005.pdf

Národní banka Slovenska, 2005. *Národní plán zavedenia eura v SR* [online]. Národní banka Slovenska. [cit. 4. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK_NBS_EURO/NPzavedeniaEura2005.pdf

Národní banka Slovenska, 2007. *Analyza konvergence slovenské ekonomiky* [online]. Bratislava: Národní banka Slovenska. [cit. 14. 11. 2019]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/Analyza_konverencie_slovenskej_ekonomiky_2007.pdf

Národní banka Slovenska, 2008. *Analyza konvergence slovenské ekonomiky* [online]. Bratislava: Národní banka Slovenska. [cit. 14. 11. 2019]. Dostupné z: http://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/Analyza_konverencie_slovenskej_ekonomiky_2008.pdf

Národní banka Slovenska, 2020. *História ratingového hodnotenia Slovenskej republiky* [online]. Bratislava: Národní banka Slovenska [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/RATING/RatingHistory-SR.pdf

Národní banka Slovenska, 2020. *Úrokové Sadzby ECB* [online]. Národní banka Slovenska [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: https://www.nbs.sk/_img/Documents/UrokovSadzbyECB/UrokovSadzbyECB.pdf

Národní banka Slovenska, 2020. *Výročná správa* [online]. Národní banka Slovenska [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/publikacie/vyrocnasprava>

Národní banka Slovenska, 2020. *Základná úroková sadzba NBS/ Limitná úroková sadzba pre dvojtýždňové REPO tendre* [online]. Národní banka Slovenska [cit. 15. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/financne-trhy/urokovesadzby/urokovesadzby-nbs/zakladna-urokova-sadzba-nbs-limitna-urokova-sadzba-pre-dvojtyzdnove-repo>

REICHL, Jiří, 2019. *Rusnok: Jsme schopni být členem eurozóny, ale část naší hospodářské politiky nebude po přijetí eura v našich rukou* [online]. Ekonomický deník [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://ekonomickydenik.cz/rusnok-jsme-schopni-byt-clenem-eurozony-ale-cast-nasi-hospodarske-politiky-nebude-po-prijeti-eura-v-nasich-rukou/>

REVENDA, Zbyněk, 2014. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5., aktualizované vydání. Praha: Management Press, ISBN 978-80-7261-279-6.

SAMUELSON, Paul Anthony, William D. NORDHAUS, 2010. *Ekonomie*. 18. Vydání. Praha: NS Svoboda, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.

Smlouva o fungování Evropské unie (konsolidované znění) (2012). *Úřední věstník Evropské unie*, C 326/284, 26. 10. 2012.

SOBOTKA, Bohuslav, 2016. *Projev premiéra Sobotky na konferenci o přínosech a rizicích přijetí eura* [online] Vláda České republiky [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/projev-predsedy-vlady-na-konferenci-prijeti-spolecne-evropske-meny-v-cr--prinosy-a-rizika-139719/>

SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA, 2018. *Makroekonomie*. 3. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Management Press, 535 stran: ilustrace. ISBN 978-80-7261-537-7.

SPĚVÁČEK, Vojtěch, 2013. *RŮST A STABILITA ČESKÉ EKONOMIKY V LETECH 2001–2011* [online]. Vysoká škola ekonomie a managementu. [cit. 3. 5. 2020]. Dostupné z: <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2013/01/02.pdf>

SYCHRA, Zdeněk, 2009. *Jednotná evropská měna. Realizace hospodářské a měnové unie v EU*. 1. vydání. Brno: Masarykova Univerzita, 291 s. ISBN 978-80-210-5082-2.

ŠTĚPÁN, Petr, 2017. *Vzdali jsme se vlastní měny ve prospěch silnějšího růstu a příchodu investic, říká muž, který řídil přijetí eura na Slovensku* [online]. Byznys.ihned. [cit. 7. 4. 2020]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/c1-65787750-je-spravny-cas-na-prijeti-eura-jak-zmenilo-zivot-slovaku-ptejte-se-muze-ktery-ridil-prijeti-eura-na-slovensku>

ŠTORKÁN, Martin, 2019. *Co přináší členství v EU a mělo by Česko přijmout euro? Čtěte odpovědi byznysmenů Slovensku* [online]. E15.cz [cit. 23. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/domaci/co-prinasi-clenstvi-v-eu-a-melo-by-cesko-prijmout-euro-ctete-odpovedi-byznysmenu-1358474>

TOPOLÁNEK, Mirek, 2007. *Stav veřejných financí v roce 2007 a v dalších letech* [online]. Ministerstvo financí České republiky [cit. 25. 4. 2020]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/archiv/reforma-verejnych-financi-2007-2010/zakladni-informace-k-rvf>

TÓTH, Ján, 2017. *Doterajšie skúsenosti s eurom* [online]. Národná banka Slovenska [cit. 14. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/komentare-viceguvernera/2017/doterajsie-skusenosti-s-eurom>

TŘEŠTÍKOVÁ, Vendula, 2018. *Důchodová reforma – vývoj názorů*. Brno. Diplomová práce. Katedra pracovního práva a sociálního zabezpečení.

URNEROVÁ, Kateřina, 2014. *Reforma systému zdravotní péče České republiky*. Praha. Bakalářská práce. Bankovní institut vysoká škola Praha. Katedra podnikání a oceňování.

ZACHOVÁ, Aneta, 2019. *V Česku opět ožívá debata o přijetí eura, vláda ale novou měnu nepodporuje* [online]. euractiv.cz [cit. 29. 4. 2020]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/cr-v-evropske-unii/news/v-cesku-opet-oziva-debata-o-prijeti-eura-vlada-ale-novou-menu-nepodporuje/>

Zastupitelský úřad ČR v Bratislavě, 2019. *Souhrnná teritoriální informace Slovensko* [online]. Zastupitelský úřad ČR v Bratislavě (Slovensko) [cit. 6. 4. 2020]. Dostupné z: [http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2019/11/21/Nahled%20STI%20\(PDF\)%20Slovensko%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%20202019.152345775.pdf](http://publiccontent.sinpro.cz/PublicFiles/2019/11/21/Nahled%20STI%20(PDF)%20Slovensko%20-%20Souhrnna%20teritorialni%20informace%20-%20202019.152345775.pdf)

ZEMAN, Miloš, 2018. *Vystoupení prezidenta republiky v debatě na TV Nova* [online]. Miloš Zeman:prezident České republiky. [cit. 30. 4. 2020]. Dostupné z: <http://www.zemanmilos.cz/cz/clanky/vystoupeni-prezidenta-republiky-v-debate-na-tv-nova-401991.htm>

ABSTRAKT

Šlapáková, L. (2020). *10 let existence eura ve Slovenské republice: Příklad hodný následování?* (Diplomová práce). Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická.

Klíčová slova: euro, eurozóna, konvergenční kritéria, hospodářská a měnová unie, integrace, Evropská měnová unie, Slovenská republika, Česká republika

Cílem diplomové práce je zhodnotit připravenost Slovenska na vstup do eurozóny a ekonomické dopady přijetí Slovenska do eurozóny. Dílčím cílem je porovnat ekonomickou situaci na Slovensku před vstupem do eurozóny a po vstupu do eurozóny s ekonomickou situací v České republice ve stejném časovém období.

Diplomová práce je rozdělena na čtyři kapitoly. První kapitolu tvoří teoretický úvod do měnové integrace. Druhá kapitola je zaměřena na měnovou integraci v eurozóně, vymezuje podmínky vstupu do eurozóny a její rozšiřování od roku 1999. Třetí kapitola se věnuje situaci ve Slovenské republice a v České republice. Konkrétně se zabývá přípravou zemí na vstup do eurozóny a porovnává ekonomický vývoj v SR a ČR po roce 2009, kdy došlo k přijetí eura na Slovensku. Čtvrtá kapitola shrnuje komentáře významných slovenských a českých osobností na členství země v eurozóně.

ABSTRACT

Šlapáková, L. (2020). *10 years of the Euro in the Slovak republic: An example worth following?* (Master's Thesis). University of West Bohemia, Faculty of Economics.

Keywords: the Euro, the Eurozone, the Convergence Criteria, economic and monetary union, integration, European Union, Slovak Republic, Czech Republic

The aim of Master's Thesis is to evaluate the readiness of Slovakia to join the eurozone and the economic impacts of Slovakia's accession to the eurozone. The partial goal is to compare the economic situation in Slovakia before joining the euro area and after joining the euro area with the economic situation in the Czech Republic in the same period of time.

This thesis is divided into four chapters. The first chapter contains a theoretical introduction of monetary integration. The second chapter focuses on the monetary integration in the eurozone. It defines conditions for entry into the eurozone and its enlargement since 1999. The third chapter describes conditions in the Slovak Republic and the Czech Republic. Specifically, it deals with a preparation of these countries for joining the eurozone and compares the economic development in both countries after 2009, when the Euro was adopted in the Slovak Republic. The fourth chapter summarizes comments of important Slovak and Czech personalities, on country's membership in the eurozone.